

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

SURİYELİ TÜRKMEN SİĞİNMACILARIN DEPRESYON, BAĞLANMA VE KÜLTÜRLENME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

GÜLTEN TÜZÜN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2020

SURİYELİ TÜRKMEN SĞINMACILARIN DEPRESYON, BAĞLANMA VE KÜLTÜRLENME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

GÜLTEN TÜZÜN

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. DENİZ ERGÜN

LEFKOŞA
2020

KABUL VE ONAY

Gülten Tüzün tarafından hazırlanan “Suriyeli Türkmen Sığınmacıların Depresyon, Bağlanma ve Kültürlenme Düzeylerinin llmesi” başlıklı bu çalışma, 17/06/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans / Doktora / Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

YRD.DOÇ. DR. DENİZ ERGÜN (Danışman)
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi – Psikoloji Bölümü

YRD. DOÇ. DR. BAřAK BAęLAMA (Bařkan)
Yakın Doğu Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi – zel Eğitim Bölümü

YRD. DOÇ.DR. PERVİN YİğİT
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi – Psikoloji Bölümü

PROF. DR. MUSTAFA SAęSAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- ☐ Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

17/06/2020

İmza

Gülten Tüzün

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında ve yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgi ve birikimleri ile bana yardım eden ve her zaman destek olan kıymetli danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Deniz Ergün'e sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Hayatımın her aşamasında bana destek olan, maddi manevi hiç bir özveriden kaçınmayan annem Rabia Tüzün ve babam Cemal Tüzün' e,

Üniversite hayatımı en keyifli kılan, en zor zamanları birlikte aştığımız kardeşim Jale Tüzün'e sonsuz teşekkür ederim.

Varlığıyla her zaman neşe kaynağım olan küçük kuzenim sevgili Ece Kökbudak'a,

Hayatım boyunca her zaman yanında kendimi bir kız çocuğu gibi hissettiğim ve çalışmam sırasında beni her daim motive eden kıymetli ananem Jale Kökbudak'a çok teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim ve çalışmam boyunca her türlü zorlukta yanımda olan, sabrı, anlayışı ve birikimiyle desteğini benden esirgemeyen Hakan Yağcı'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmamda bana destek olan, her zaman yanımda olan arkadaşlarıma teşekkür eder, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Gülten Tüzün

ÖZ

SURİYELİ TÜRKMEN SİĞINMACILARIN DEPRESYON, BAĞLANMA VE KÜLTÜRLENME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırma Suriyeli Türkmen sığınmacıların depresyon, bağlanma ve kültürlenme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örnekleminde İstanbul İli Sultangazi, Bağcılar ve Beyoğlu ilçelerinde yaşayan 384 Suriyeli Türkmen yetişkin sığınmacı yer almaktadır. Bu çalışmada “Sosyo-Demografik Bilgi Formu” ile “Beck Depresyon Envanteri”, “Bağlanma Ölçeği” ve “Kültürlenme Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre erkek sığınmacıların korkulu bağlanma stili kadın sığınmacılara göre daha yüksektir. Kadın sığınmacıların saplantılı bağlanma stili erkek sığınmacılara göre daha yüksektir. Türkiye’de yaşamaktan mutlu olmayan sığınmacıların kayıtsız bağlanma stili Türkiye’de yaşamaktan mutlu olan sığınmacılara göre daha yüksektir. Sığınmacıların korkulu bağlanmaları artıkça depresyon düzeyi artmaktadır. Sığınmacıların güvenli bağlanmaları azaldıkça depresyon düzeyi artmaktadır. Ayrılma, asimilasyon ve bütünleşme kültürlenme tutumlarının bağlanma ve depresyon ile ilişkili olmadığı bulunmuştur. Sığınmacılar ile yapılacak terapilerde bağlanma stillerinin göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Suriyeli Türkmen Sığınmacılar, depresyon, bağlanma, kültürlenme

ABSTRACT

INVESTIGATION OF DEPRESSION, ATTACHEMENT AND ACCULTURATION LEVEL OF SYRIAN TURKMEN REFUGEES

This research was carried out to examine depression, attachment and acculturation level of Syrian Turkmen refugees. The sample of the study includes 384 Syrian Turkmen adult refugees living in Istanbul Province Sultangazi, Bağcılar and Beyoğlu districts. In this research, "Socio-Demographic Information Form" and "Beck Depression Inventory", "Attachment Scale" and "Acculturation Scale" were used as data collection tools. According to the findings of the study, the fearful attachment style of male refugees is higher than females. The preoccupied attachment style of female refugees is higher than male. The dismissing attachment style is higher among refugees who are not happy to live in Turkey than who are happy to live in Turkey. The level of depression increases as the refugee's fearful attachment increases. The level of depression increases as the refugees' secure attachment decreases. It was found that separation, assimilation and integration acculturation attitudes are not related with attachment and depression. It is recommended to consider attachment styles in therapies with refugees.

Keywords: Turkmen Refugees, depression, attachment, culture

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR	x

GİRİŞ	1
-------------	---

1. BÖLÜM	2
----------------	---

1.1 Problem Durumu	2
--------------------------	---

1.2 Araştırmanın Amacı	4
------------------------------	---

1.3 Araştırmanın Önemi	4
------------------------------	---

1.4 Sınırlıklar	5
-----------------------	---

1.5 Tanımlar	5
--------------------	---

2. BÖLÜM	7
----------------	---

KURAMSAL ÇERÇEVE, İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
---	---

2.1 Göç	7
---------------	---

2.2 Zorunlu Göç	8
-----------------------	---

2.2.1 Sığınmacı, Göçmen ile Mülteciliğin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi	9
---	---

2.2.2 Göç Teorileri	10
---------------------------	----

2.2.3 Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar	14
--	----

2.3 Depresyon ve Tanımlamaları	15
2.4 Depresyonun Belirtileri.....	16
2.4.1 Depresyonun Klinik Belirtileri.....	18
2.5 Depresyonda Tanı Koyma	19
2.6 Depresyona Neden Olan Faktörler	20
2.6.1 Biyolojik Faktörler.....	20
2.6.2 Genetik Faktörler	20
2.6.3 Biyo-Kimyasal Faktörler	21
2.6.4 Psikososyal Faktörler	21
2.7 Tedavi Yaklaşımları.....	22
2.7.1 Psikofarmakolojik yaklaşımlar.....	22
2.7.2 Diğer antidepresanlar	23
2.7.3 Psikoterapiler	24
2.8 Depresyon Epidemiyolojisi	25
2.9 Depresyon ile İlgili Yapılmış Araştırmalar.....	26
2.10 Bağlanma ve Depresyon	27
2.11 Bağlanma Kuramı	30
2.11.1 Güvenli Bağlanma.....	32
2.11.2 Kaygılı-Kararsız Bağlanma.....	33
2.11.3 Kaygılı-Kaçınmacı Bağlanma	33
2.11.4 Düzensiz Bağlanma	34
2.3 Kültürlenme	35
2.3.1 Baskın ve Alt Kültür	35
2.3.2 Kültürlenme Stratejileri.....	38
3. BÖLÜM.....	39
YÖNTEM	39
3.1 Araştırma Modeli.....	39

3.2 Evren ve Örneklem	39
3.3 Veriler ve Toplanması	41
3.4 Veri Toplama Araçları	42
3.4.1 Kişisel Bilgi Formu.....	42
3.4.2 İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)	42
3.4.3 Beck Depresyon Envanteri.....	43
3.4.4 Kültürlenme Ölçeği	43
3.5 Verilerin Analizi	44
4. BÖLÜM.....	46
BULGULAR.....	46
4.1 T Test ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları ve Yorumlanması	46
5. BÖLÜM.....	60
TARTIŞMA	60
SONUÇ	64
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	78
İNTİHAL RAPORU	87
ETİK KURUL RAPORU.....	88

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1 Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	40
Tablo 2 Normallik Sınamasına Ait Bulgular	44
Tablo 3 Katılımcıların cinsiyetine göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	47
Tablo 4 Katılımcıların medeni durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	48
Tablo 5 Katılımcıların eğitim durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	50
Tablo 6 Katılımcıların çalışma durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	52
Tablo 7 Katılımcıların gelir düzeyine göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	53
Tablo 8 Katılımcıların çocuğunun olma durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	54
Tablo 9 Katılımcıların Türkiye’de yaşamaktan mutlu olma durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	55
Tablo 10 Katılımcıların ülkelerine geri dönmek isteyip istemelerine göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması	57
Tablo 11 Katılımcıların depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi	58

KISALTMALAR

BDÖ: Beck Depresyon Ölçeği

İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi

GİRİŞ

Sosyal karşılaştırmalar; insanlar arasında etnik grup, yaş, cinsiyet vb. kriterlerin bulunduğu sınıflandırma çeşitidir. Kendilerine benzer özellikte olan kişiler, aynı grubun üyeleri yani iç grup olarak nitelendirilmekle beraber bireyler bu gruplar içinde sosyal kimliklerini oluştururlar. Sosyal kategorileme Kuramı'na göre insanlar, kendi ortamındaki sosyal çevreyi benimseyerek, kendilerini merkeze alarak değerlendirme eğilimindedirler (Haslam, 2006).

Dünya üzerinde çeşitli kültürlerle sahip insanlar politika, eğitim, felaket vb. olaylar sebebiyle hareket halindedir (Bilgin, 2003). Dünya'da 1950'li yıllardan başlayarak, Türkiye'de ise 1960'lı yıllardan itibaren etkisi giderek artan göç olgusunun ağırlıklı olarak sosyal bilim alanında araştırılmaya başlandığı görülmektedir. Özellikle "ülke içinde yerinden edilme" kapsamında yapılan araştırmalar 2000'li yıllarda siyasi ve tarihi gelişmelere paralel biçimde artış göstermiştir. Psikoloji bağlamında ise göç ve göç süreçleriyle ilgili çalışmalara 1970'li yılların sonlarında kültürlerarası psikoloji bağlamında ele alınmaya başlandığı görülmüştür (Kağıtçıbaşı, 2012).

İnsanların geldikleri yerler, yaşadıkları toplumun kültürel özellikleri kültürlenme süreci incelenirken ele alınması gereken noktalardır (Aydın, 2013). Kültürlenme göç olgusunun etkileşimsel ve dinamik özelliğini ele alan kültürlerarası kavramdır. Farklı şekillerde açıklanan en genel ifadesi literatürde, farklı kültürlerle sahip insan ve grupların birbirleriyle etkileşimleri sonucu oluşan karşılıklı psikolojik ve kültürel değişimleri barındırdığı görülmektedir. Bu duruma bağlı kültürlenme olgusunun oluşması için değişik iki kültürel yapının varlığının olması ve bunların birbirleriyle etkileşime girmeleri gerekir. Bu bağlamda birey ya da gruplar arasında kültürel değişikliklerin var olduğunu ortaya koymak kültürlenme araştırmasındaki en temel öncüllerden biridir (Göregenli, 2014).

1. BÖLÜM

1.1 Problem Durumu

Göç etme davranışı, sosyoloji ve psikoloji literatüründe canlıların yer değişmesi olarak tanımlanmaktadır. Somut göç kavramına tarihsel perspektifte bakıldığında kavimler göçünün, toplumsal göç olayına iyi bir örnek olduğunu görebilmekteyiz. Kavimler göçü gerçekleştiği zaman aralığında ve sonrasında, dünyanın tamamını etkilemiştir. Yaşanan bütün toplumsal göçler bu ve buna benzer etkiler yaratmaktadır ancak şiddeti noktasında farklılıklar mevcuttur (Aker vd., 2002). Zorunlu göç ile küresel sonuçları nedeniyle ülkeler üstü bir politika kullanarak, Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler çeşitli önlemler geliştirmeye çalışmaktadırlar (Demir, 2015).

İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından 2020 yılının Haziran ayında yayınlanan rapora göre, toplam Suriyeli göçmen sayısı 3 milyon 585 bin 198 kişidir. Bu kişilerden 1 milyon 930 bin 981'i erkek, 1 milyon 654 bin 217'si ise kadınlardan oluşmaktadır. Toplam Suriyeli göçmenlerin 1 milyon 681 bin 471'i 0-18 yaş arasında bulunmaktadır. Üç buçuk milyonu aşkın kişinin zorunlu yer değiştirmesi siyasi ve ekonomik olduğu kadar sosyolojik ve psikolojik durumları da etkilemektedir. Bu nedenle göç araştırmaları multidisipliner bir çalışma alanı olarak sosyal bilimlerde var olan bir durumdur (Göç Müdürlüğü, 2020).

Zorunlu göç, bireysel ve toplumsal birçok nedeni ve sonucu içinde barındırmaktadır. Dünyada zorunlu göç sosyo-ekonomik sıkıntılar, savaşlar ve sosyal dışlanma gibi birçok nedene bağlı olarak gerçekleşebilmektedir. İnsanların yerleşik hayata geçmesi ile beraber toplumsallaşması sonucunda ortaya çıkan zorunlu göç olgusu, bir mecburiyet karşısında olmalıdır.

Zorunlu göç olgusunun bireysel psikolojik sonuçları incelenirken zamansal bir perspektif kullanılmalıdır. Göç öncesi, sonrası ve göç anı olmak üzere 3 bölüme ayrılmaktadır (Merkez, 2010). Zorunlu göç kişinin psikolojik durumunu olumsuz şekilde etkilemektedir. Bu nedenle zorunlu göçün psikolojik açıdan incelenmesi, bileşenlerinin açıklanması, öncesi ve sonrası ile aydınlatılması gerekmektedir. Göç sonrasında gerçekleşen sosyal uyum süresi kendi içerisinde birçok sosyolojik ve psikolojik olguyu işlemektedir. Kültürlenme olgusu da bunlardan yalnızca biridir. 2017 yılında Yağcı tarafından yapılan çalışmaya göre sosyal anksiyete ile sosyal uyum Suriyeli göçmen çocuklarda beklenenden farklı şekilde görüldüğü tespit edilmiştir. Göç yaşamış olmasının bir sonucu olarak yordanan bu durum sosyal uyum açısından kültürlenmeyi etkilediği, sosyal anksiyete açısından ise psikopatolojik durumun gelişmesini etkilediği varsayılabilir.

Göç alan bölgede göçmenlerin yaşadığı sosyal uyum, önemli bir psikososyal olgudur. Zorunlu göçün yarattığı travma durumunun yanı sıra aynı zamanda belirsizlik durumu da bu uyum halini güçleştirmektedir. Toplumsal göç durumlarında hem göç veren hem de alan yerleşim merkezlerinin sosyokültürel yapıları değişmektedir. Bu nedenle göç öncesinde uygulanacak uyum ve oryantasyon planları doğru şekilde hazırlanmalı ve tatbik edilmelidir. Zorunlu göç zamansız şekilde gerçekleşebilmektedir. Bu zamansızlığa rağmen zamanında psikolojik hizmet sağlanması ve hazırlıklı olunması birçok değişkeni olumlu yönde etkileyecektir (Özbay, 2015). Göç nedeni ile değişen sosyo kültürel yapı yeni bir inşa sürecine girmektedir. Bu toplumsal adaptasyon süresine ise kişiler bazında kültürlenme adı verilmektedir (Göregenli, 2014).

Göç öncesinde nasıl bir ortamdan göç ettikleri, göç etme nedenleri, göçün ilk anını nasıl tecrübe ettikleri gibi değişkenlerin yanında; göç sırasında nasıl bir yolculuk yaşadıkları, bu yolculuk sırasında ve sonrasında yaşanabilecek durumlar hakkında nasıl bir algıya sahip oldukları ve en sonunda göç ettikleri yerden ne bekledikleri gibi cevaplanmayı bekleyen birçok soru psikolojik açıdan göçmeni yıpratmaktadır (Cengiz, 2015).

Bu araştırmanın problemi Suriye'den Türkiye'ye göç etmiş Türkmen sığınmacıların psikolojik durumları, yetişkin bağlanma nitelikleri ve kültürlenme düzeylerinin nasıl bir psikolojik duruma neden olduğunu belirlemektir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Suriyeli Türkmen sığınmacıların depresyon, bağlanma ve kültürlenme düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Depresyon düzeyleri açısından bazı sosyodemografik özellikler arasında fark var mıdır?
2. Bağlanma düzeyleri açısından bazı sosyodemografik özellikler arasında fark var mıdır?
3. Kültürlenme düzeyleri açısından bazı sosyodemografik özellikler arasında fark var mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi, Türkiye'nin jeopolitik konumu nedeni ile sürekli olarak deneyimlediği zorunlu göç olgusunu araştırmasından ileri gelmektedir. Zorunlu göç etmiş Suriyeli yetişkin Türkmenlerin depresyon, bağlanma ve kültürlenme durum ve düzeyleri değerlendirilecek ve bu alanda yapılan ve yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamaktır. Uyumsuz ve psikolojik olarak sağlıklı olmayan bir nesile sahip olunması durumu hem suça eğilim hem de gelecek kuşaklara aktarılan olumsuz psikolojik şemalar açısından bir dezavantaj yaratmaktadır. Bu dezavantaj sadece göçmenlerin değil bu toplumun her ferdi için eşit şekilde dağıtılmıştır (Cömert, 2018).

Bu büyük oranda düzensiz olarak gerçekleşen göç dalgasının etkileri hem sosyolojik hem de psikolojik olarak etkilemiştir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından Suriyeli önyargısı inşa edilmekte ve bu yargı ötekileştirme şeklinde gerçekleşmektedir (Doğanay ve Keneş, 2016).

Dezavantajlı konumda olan bu bireyler üzerinde araştırmayı gerçekleştirerek olası bir toplumsal psikopatolojik durumun önlemlerinin daha bugünden alınması amaçlanmaktadır. Bireylerin hayatını devam ettireceği göç ettiği

konuma yönelik sosyal uyumu, kişinin davranış örüntüsünden psikopatolojisine kadar her alanda etkiye sahiptir (Bimay, 2016). Bu çalışma zorunlu göçün anlaşılmasına katkı sağlamayı amaçlanmasının yanı sıra bağlanma, kültürlenme ve depresyon ilişkisini ele almaktadır.

1.4 Sınırlıklar

- Bu çalışma İstanbul'a göç eden Suriyeli yetişkin Türkmenler ile sınırlıdır.
- Bu araştırma sadece araştırma değişkenlerinin analizleri ile sınırlıdır.
- Bu araştırmanın verileri 2020 yılı uygulaması ile sınırlıdır.
- Bu araştırma İstanbul ili Sultangazi, Bağcılar ve Beyoğlu ilçelerinde yaşayan
- Suriyeli yetişkin Türkmenler ile sınırlıdır.
- Araştırmanın çalışma grubunun azlığı ve zor ulaşılabilir olma durumunun yanı sıra Suriye Konsolosluğundan izin alma güçlükleri nedeni ile başvuru sırasında olan kişilere uygulama yapılmıştır.

1.5 Tanımlar

Göç: Savaş, ekonomik kriz, hastalık ya da toplum düzenini bozan olaylar karşısında yaşadıkları toprağı bırakmak zorunda kalarak başka bir vatana veya bölgeye taşınma eylemine göç denir. Göçler iç ve dış göçler olarak ikiye ayrılır (Mardani, 2018).

Zorunlu Göç: İnsanların kendi vatanlarını istemsizce terk etmeleri durumudur (Emgili, 2017).

Mülteci: Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'ne göre, kişinin kendisini vatanında baskı altında hissederek, siyasal düşünce, sosyal konum ırk, din, ulusal kimliği vb. sebeplerle devletine olan güvenini yitirerek başka bir ülkeye sığınma talebinde bulunan, o ülkenin devlet yetkililerinin tarafından da 'kabul edilen' kişidir.

Sığınmacı: Ülkesini terk ederek, mülteci olarak sığındığı ülkenin değil kendi ülkesinin yetkilileri tarafından 'soruşturma' aşamasında olan kişidir (Loescher, 2001).

Göçmen: Genelde ekonomik nedenler sebebiyle vatanını gönüllü olarak bırakarak, gittiği ülkenin yetkililerinin bilgisi dahilinde izni ile yerleşen kişidir (Koç, 2011).

Depresyon: Bireyin yaşadığı olaylardan kaynaklı kendisini mutsuz, üzüntülü, isteksiz, yorgun hissederek, yaşamdan zevk alamaması durumudur (Gümüş, 2018).

Bağlanma: Bebeklikle beraber başlayıp, yetişkinlik de dahil olmak üzere ömürleri boyunca kendileri için değerli ve önemli olan kişilere karşı yakın olma çabası ve bu sebeple oluşturdukları duygusal bağ olarak tanımlanabilir (Bowlby, 1969).

Kültürlenme: Kültürlerin birbirleriyle etkileşime girmesi sonucuyla gerçekleşmesinin yanı sıra başka toprakları bırakarak gelen insan topluluklarının buluşarak etkileşime girmesiyle başlayarak, iki kültürün birbirleriyle birleşim yaşamasına kültürlenme denir (Berry, 1999).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE, İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Göç

İnsan göçü, bireylerin kalıcı veya geçici olarak yeni bir yere yerleşme niyetleriyle bir yerden diğerine olan hareketidir (Moore ve Shellman, 2004). Hareket genellikle uzun mesafelerde ve bir ülkeden diğerine gerçekleşiyor olsa da iç göçler de yaşanmaktadır. Birey, aile veya büyük gruplar halinde göç durumu gerçekleştirilebilmektedir (Inikori, 1982). Göç olgusuna bakış açısı değiştikçe yapılan tanımda perspektife göre farklılık göstermektedir.

Kişi veya grupların somut veya soyut sınırların ötesine gerçekleştirdiği eyleme göç denmektedir (Güven, 2015). İki farklı yerleşim merkezi arasında yapılan coğrafi değişiklik hareketi göç olarak adlandırılmaktadır (Akkayan,1979). Sosyolojik tanımlamalar ise; öznenin veya öznenin ait olduğu grubun çeşitli nedenler sonucunda yer değiştirmesini göç olarak tanımlamaktadır. Sosyoloji göç olgusunu bir süreç olarak ele alıp kendisine bir konu haline getirmektedir (Keesing, 1981).

Göçebe hareketleri normalde göç olarak kabul edilmez çünkü yeni yere yerleşme niyeti barındırmaz ve genellikle mevsimseldir (Eastmond, 2007). Bu antik çağlardan itibaren günümüze gelen yaşam şekli, bugün sadece birkaç göçebe insan tarafından benimsenen bir yaşam tarzıdır (Turton, 2003). Ayrıca, seyahat, turizm, hac veya gidip gelme amacıyla insanların geçici hareketi, ziyaret edilen yerlerde yaşama ve yerleşme niyeti olmadığında göç olarak kabul edilmez (Potts, 1990).

İç göç; bir ülke içinde, mevsimsel insan göçü ya da nüfusun şehir dışına kayması olarak tanımlanabilir (Inikori, 1982). Bununla birlikte, Dünya çapındaki göç çalışmaları, kapsamalarını uluslararası göçle sınırlandırma eğilimindedir. Bu nedenle göç ile ilgili yapılan çalışmalar ve izleme raporları genellikle makro ölçekte (Jacobsen ve Landau, 2003).

Göç ulusal ve uluslararası bir politikayı temsil etmektedir. Bu nedenle takibi bu düzeylerde gerçekleşmektedir. Dünya Bankası, 2008 yılından bu yana yıllık olarak Göç rehberini yayınlamaktadır. Uluslararası Göç Örgütü, 1999'dan beri her yıl Dünya Göçmenlik Raporu yayınlamaktadır. Birleşmiş Milletler İstatistikler Birimi de Dünya göçü ile ilgili bir veri tabanı tutmaktadır.

2.2 Zorunlu Göç

Zorunlu göç ise, göç yaşayan kişilerin isteği dışında göç yaşamak zorunda olma halidir. Zorla yerinden edilme ya da zorunlu göç, bir kişinin ya da insanların kendi bölgelerinden uzaklaşmaya zorlandıkları hareketlerdir ve genellikle şiddet öğeleri nedeniyle gerçekleşir. Zorla yerinden edilme deneyimi yaşayan biri, "göçmen" yerine "yerinden edilmiş bir kişi" olarak tanımlanmaktadır. Bazı durumlarda bu kişiler aynı zamanda mülteci de olabilir, çünkü bu terimin belirli bir yasal tanımı vardır (Biner, 2016).

Zorla yerinden edilme durumuna insanlık tarihi boyunca savaşın yanı sıra soykırım da eşlik etmiştir. Bu travmatik toplumsal deneyimi birçok kere topluluklarca deneyimlenmesine rağmen ancak günümüzde bir sosyal bilimler çalışma alanı olarak kabul görmüş ve sıklıkla araştırılır olmuştur. Bu artan ilgi, yerinden edilmiş kişilerin gün geçtikçe artması, insan haklarının uluslararası bir yasal yapısının oluşturulması ve zorunlu göçün toplumu dengesizleştirici etkisi nedeni ile ortaya çıktığı tahmin edilmektedir (Gökçan, vd., 2015).

Zorunlu göç kavramı; boşaltma, yer değiştirme ve yeniden yerleşim gibi demografik hareketleri içinde bulundurmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü, zorunlu göçmenlerin zulümden, çatışmalardan, baskıdan, doğal ve insan kaynaklı felaketlerden, ekolojik bozulmadan ya da yaşamlarını, özgürlüğünü

veya geçimini tehlikeye sokan diğer durumlardan kaçmak için göç etmek durumunda kalan insanlar olarak ifade etmektedir (Ünlü, 2007).

Uluslararası Zorunlu Göç Araştırmaları Birliği, zorunlu göç durumunu “mültecilerin ve ülke içinde yerlerinden edilmiş insanların (çatışmalarla yerinden edilenlerin) hareketi” olarak tanımlamak ile birlikte doğal veya çevresel felaketler, kimyasal veya nükleer felaketler, kıtlık veya kalkınma nedeni yerinden edilmiş insanların yaşadığı durumda bu tanımın içine yerleştirmiştir. Zorunlu göç durumunun en önemli farkı ise tehdit altında gerçekleştirilmesidir. Zorunlu göç gibi bir durumu deneyimleyen kişiler doğal afet veya sivil rahatsızlık nedeniyle evlerinden başka bir yere taşınan mülteci veya yerlerinden edilmiş bir kişi olarak tanımlanmaktadır (Kılıç, 2008).

Genellikle gönüllü ve zorunlu göç arasında, siyasi çatışmadan veya doğal afetten doğan bir farklılık vardır. Bu fark kaçan mülteciler arasında ekonomik ya da işçi göçü arasında bir ayırım yapılmasına neden olur. Bu durumda sosyoekonominin göç olgusu içerisinde ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamaktadır (Aksoy, 2012).

221 Sığınmacı, Göçmen ile Mülteciliğin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Doğal afet veya sosyal dışlanma gibi nedenlerden dolayı evinden başka bir yere taşınmak zorunda kalan kişi, mülteci olarak tanımlanabilir. Siyasi, dini veya sosyal gerçekler nedeni ile zulme uğrayan kişiler ise genellikle sığınmacı olarak tanımlanmaktadır (Castles, 2003).

Kavimler göçü ve öncesinden itibaren insanlar çeşitli nedenlerden ötürü göç olgusunu deneyimlemiştir. Göç durumunun ilk örnekleri genellikle sosyoekonomik ihtiyaçlar nedeni ile gerçekleşmiştir. Göç edilmiş olan yerler genellikle tarıma elverişli deniz ve akarsu kenarı olmuştur. Ekonomik ihtiyaçlı göçlerin yanı sıra siyasi ve savaş nedeni göçlerde o dönem içinde yaşanmıştır. Bu duruma bir örnek olarak Çin'in siyasi baskılarından kurtulmak istemek ve daha verimli topraklara kavuşma arzusu, bilinen en eski ve en büyük göç olan kavimler göçüne neden olmuştur (Buz, 2004).

Uluslararası mülteci statüsünün ilk modern tanımı, 1921'de Mülteciler Komisyonu'ndan Milletler Cemiyeti'nin altında gerçekleşmiştir. II. Dünya Savaşı'nın ardından ve Doğu Avrupa'dan kaçan çok sayıda insan için, BM 1951 Mülteci Sözleşmesini kabul ederek, bu kişilerin başvuruda bulunabilmesi için "mülteci" tanımını kabul etmiştir (Aktaş ve Öztekin, 2017).

Genel anlamda mülteci ise, ulusal sınırları geçmeye zorlanan ve eve güvenli bir şekilde geri dönemeyen zorla göç ettirilmiş bir kişidir. Mülteciler, resmi olarak iltica talebinde bulunmaları halinde, sığınılan devlet veya BMMYK tarafından mülteci statüsü verilinceye kadar ki süredeki pozisyonu ise sığınmacı olarak nitelendirilmektedir. Mültecilerin korunmasını koordine eden ajans, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Ofisi'dir (BMMYK). Birleşmiş Milletlere ait, Filistinli mültecilerin büyük çoğunluğunun desteklenmesinden sorumlu olan ikinci bir mülteci bürosu da vardır (Aktaş ve Öztekin, 2017).

222 Göç Teorileri

Yapısal olarak, Güney-Güney ve Kuzey-Kuzey göçleri, yani çoğu yüksek gelirli O.E.C.D. ülkeler diğer yüksek gelirli ülkelere göç etmekte ve geliştirmekte olan ülkelere gelen göçmenlerin önemli bir kısmı (% 43 olarak tahmin edilmektedir) diğer geliştirmekte olan ülkelere göç etmektedir(Kaya, 2009).Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, "Kuzey, 2000'den (32 milyon) Güney'e (25 milyon) kıyasla göçmen stokunda mutlak bir artış yaşadığı halde, Güney'in daha yüksek bir büyüme kaydettiğini belirtti. geliştirmekte olan bölgelerdeki göçmen nüfusun yıllık ortalama değişim oranı (% 2,3) gelişmiş bölgelere göre biraz daha fazladır (Kaya, 2009).

2003 yılında başlatılan Uluslararası Göç Komisyonu (GCIM), 2005 yılında bir rapor yayınladı. Küresel düzeyde uluslararası göç zorlukları, 2006 yılında kurulan Küresel Göç ve Kalkınma Forumu ve Küresel Göçmen Grubu aracılığıyla ele alınmaktadır. Birleşmiş Milletler, 2014 yılının rekor düzeyde zorunlu göç seviyesine sahip olduğunu bildirdi: 59.5 milyon kişi, "zulüm, çatışma, genel şiddet veya insan hakları ihlalleri" nedeniyle sığınma talebinde bulunmuştur(Yükseker, 2006). National Geographic, BM raporuna dayanarak

2015 yılında devam etmekte olan insan göçlerini gösteren 5 harita yayınlamıştır (UN, 2018).

Savaş, ekonomik kriz, hastalık ya da toplum düzenini bozan olaylar gibi çok sayıda sebep göçmenlerin başka bir ülkeye göç etmesine neden olmaktadır. Küreselleşme, ulusal ekonomileri sürdürmek için işçilere olan talebi arttırmıştır. Bu nedenle bireyler, genellikle gelişmekte olan ülkelerden, hayatlarını idame ettirmek ve yeterli gelir elde etmek için göç eder. Bu tür göçmenler çoğu zaman gelirlerinin bir kısmını aile üyelerine gönderirler. Ayrıca insanlar çatışma, insan hakları ihlali, şiddet veya zulümden kaçma sonucunda göç edebilir veya göçe zorlanır. 2013 yılında yaklaşık 51,2 milyon insanın bu kategoriye girdiği tahmin edildi. İnsanların göç nedenleri arasında fırsatlara ve hizmetlere erişmek veya aşırı hava koşullarından kaçmak yer almaktadır. Genellikle kırdan kente olan bu tür bir hareket, iç göç olarak sınıflandırılabilir. İç göçte sosyo-kültürel faktörler büyük rol oynar.

Lee'nin yasaları göçlere neden olan faktörleri iki ana gruba ayırmaktadır: itme ve çekme faktörleri. İtici faktörler, bireylerin yaşadığı alan hakkında olumsuz olan şeylerdir. Çekme faktörleri ise göç etmeye sebep olan pozitif faktörleri içerisinde barındırır. İtici faktörler; işsizlik, çölleşme, yetersiz koşullar, kıtlık veya kuraklık, politik korku ya da zulüm, kölelik veya zorla çalıştırma, kötü tıbbi bakım, fakirleşme, doğal afetler, ölüm tehditleri, kirlilik, ev sahibi / kiracı sorunları ve zorbalık gibi birçok etmeni barındırmaktadır. Çekme faktörleri arasında ise yeni iş fırsatları, daha iyi yaşam koşulları, daha çok politik veya dini özgürlüğe sahip olma hissi, eğitim, daha iyi tıbbi bakım, cazip iklimler ve güvenlik hissi bulunmaktadır (Lee, 1966).

Çatışma sık sık zorla göçle ilişkilendirirken bu durum, dünyanın dört bir yanındaki insanların daha iyi bir yaşam sürmeleri için evlerini terk etmelerinin tek nedeni değildir. Kuraklık, yaşamları ve geçim kaynakları hasatlara dayanan topluluklar için felaket anlamına gelebilir. Somali, Kenya, Malavi ve Etiyopya dahil olmak üzere birçok Afrika ülkesinde kuraklık giderek daha şiddetli hale gelmiştir ve milyonlarca insan işsiz ve aç kalmıştır (Mahir,2013). Kuraklık aynı zamanda ailelerin temiz suya erişimini zorlaştırır ve çoğu zaman banyo

yapmak ve içme suyu olarak kullanmak için kirli suya yönelmelerine sebep olur. Bu durum başta yaşlılar, çocuklar, hamile ve emziren kadınlar için oldukça tehlikelidir. Tüm bunlara ek olarak bu bölgelerdeki insanların kendi mahsülleri zorla ellerinden alınıp satılıyor ve bu nedenle başka alternatifler göremeyen aileler, göç etmeyi çıkış yolu olarak görüyorlar. Başlangıçta ebeveynlerin - genellikle baba- başlattığı göç hareketi, ailenin tamamının yeni bir ülkeye taşınması ile son buluyor (Mahir, 2013).

Bir dizi teori, insanların bir ülkeden diğerine göç etmesinin sebeplerini ele almıştır. Neoklasik iktisat teorisi, işçi göçünün temel nedeninin iki coğrafi bölge arasındaki ücret farkı olduğunu belirtmiştir. Bu ücret farklılıkları genellikle işgücü talebi ve arzına bağlıdır. Emek kıtlığı olan ancak sermaye fazlası alanlarının görece yüksek ücrete sahip olduğu, emek gücü yüksek ve sermaye sıkıntısı düşük olan alanların düşük nispi ücrete sahip olduğu söylenebilir. Emek, düşük ücretli alanlardan yüksek ücretli alanlara akma eğilimindedir. Neoklasik iktisat teorisi uluslararası göçü tanımlamak için oldukça sık şekilde kullanılır çünkü uluslararası göç yasaları ve benzeri devlet düzenlemeleri ile sınırlı değildir (Mahir, 2013).

Çifte işgücü piyasası teorisi, göçün daha gelişmiş ülkelere doğru olmasının sebebinin çekme faktörlerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Bu teori, bu gelişmiş ülkelerdeki işgücü piyasalarının iki bölümden oluştuğunu varsaymaktadır: yüksek vasıflı işgücü gerektiren birincil piyasa ve düşük vasıflı işçi gerektiren emek yoğun olan ikincil piyasadır (Hazan, 2012). Bu teori az gelişmiş ülkelerden daha gelişmiş ülkelere yapılan göçün, gelişmiş ülkelerdeki emek ihtiyacının ikincil pazarlarındaki gereksinimi karşılamak amacıyla yapıldığını varsaymaktadır. Bu bağlamda göçmen işçilerin işgücü piyasasının en düşük basamağını doldurmaları gerekmektedir görüşü hakimdir çünkü yerli işçiler bu bunu yapmak istememektedirler. Bu, göçmen işçilere duyulan ihtiyacı arttırmaktadır (Bayraktar, 2013).

Yeni işçi göçü teorisi, göç hareketinin yalnızca ekonomik bağlamda açıklanamayacağını daha geniş sosyal perspektifte ele alınması gerektiğini belirtir. Teori göçü, gelir düzeyi düşük olan hane halkının riskten kaçınmasının

bir sonucu olarak görmektedir. Bu durumda hane, yurtdışındaki göçmen işçiliğine katılan aile üyeleri tarafından gönderilen paralarla bir gelir oluşturmaktadır. Bu gelirlerin, gönderen ülkenin ekonomisi üzerinde daha büyük bir etkisi bulunmaktadır. Son araştırmalar, eyaletler arası göçte 1991'den 2011'e kadar düşüş yaşandığını ortaya koymuştur (Adıgüzel, 2011). Bağlı yoksunluk teorisi, ekonomik eşitsizliğin yüksek olduğu bölgelerde göç hareketlerinin çok daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Teoriye göre bir işçinin göçünün iki aşaması vardır: önce sermaye yatırım yaparlar sonra da yatırımlarından yararlanmaya çalışırlar. Bu şekilde başarılı göçmenler yeni sermayelerini, çocukları için daha iyi bir eğitim olanağı ve aileleri için daha iyi bir barınma sağlamak için kullanabilirler. Başarılı ve yüksek vasıflı olarak nitelendirilen göçmenler, bu başarı seviyesine ulaşmayı ümit eden potansiyel göçmenler için bir örnek teşkil etmektedirler (Akpolat vd., 2016)

Dünya sistemleri teorisi, göçü küresel bir perspektiften ele almaktadır. Farklı toplumlar arasındaki etkileşimin, toplumlardaki sosyal değişimde önemli bir faktör olabileceğini açıklar. Finansal krizler yaşayan bir ülkeden daha canlı bir ekonomiye sahip bir diğer ülkeye göç etmek her zaman daha çekicidir. Bununla birlikte, uluslararası ticaret hakkındaki bu görüş tartışmalıdır ve bazı araştırmacılar, serbest ticaretin gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler arasındaki göçü azaltabileceğini savunuyor. Bu teori, coğrafi olarak birbirinden uzak olan ülkeler arasındaki göçü açıklamak için kullanılmaktadır (Yüceşahin ve Özgür, 2006a).

Eski göç teorileri genellikle coğrafi konum, sosyolojik olgular veya ekonomi ile ilişkilendirilir. Osmosis teorisi insan göçünü bir bütün olarak ele almaktadır. İnsan göçünün tarihine dayanan Djelti, doğal belirleyicilerinin evrimini incelemektedir. Ona göre, insan göçü iki ana türe ayrılır: basit ve karmaşık göç. Basit göç sırayla difüzyon, stabilizasyon ve konsantrasyon periyotlarına bölünmüştür. Bu dönemlerde su mevcudiyeti, yeterli iklim, güvenlik ve nüfus yoğunluğu, insan göçünün doğal belirleyicilerini temsil eder. Karmaşık göç ise işsizlik ve siyasi göç politikaları gibi alt belirleyicilerin ortaya çıkması ile karakterizedir. (Massey vd., 2014).

Literatür, mültecilerin ve göçmenlerin psikolojik sorunlarını travmatik bir süreç olarak değerlendirmektedir. Genel olarak mültecilerin ve göçmenlerin, göçün deneyimi, kültürel adaptasyon ve avantajlı bir sosyoekonomik duruma sahip olma isteği nedeniyle zihinsel rahatsızlıklara karşı daha savunmasız oldukları varsayılmaktadır. Ortaya çıkan kültürel adaptasyon uzun ve zahmetli bir süreçtir. Göçmenler başka bir dile, farklı tutumlara ve yeni rollere alışmak zorundadır (Yüceşahin ve Özgür, 2006b).

Etnik azınlıkların travmaya karşı kırılganlığı, kısmen düşük sosyoekonomik durumlarıyla açıklanabilir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda travma sonrası stres bozukluğu gelişme riskinin zorunlu göçe maruz kalmış bireylerde diğerlerine oranla oldukça sık görüldüğü bilinmektedir. Örneğin, Hollanda'daki Enschede Afet Sağlık Çalışması, Türk göçmenlerin yerli Hollandalı katılımcılardan daha fazla sorun bildirdiğini gözlemlemiştir (Özten ve Sayar, 2015).

Son dönemlerde yaygınlaşan şiddet, savaş ve felaket sebebiyle göç ve onun doğurduğu travma sonrası stres bozukluğu oldukça sık işlenen bir konu haline gelmiştir. Yine de travma üzerine yapılan çoğu çalışma genellikle ABD, Avustralya, Yeni Zelanda ve Batı Avrupa'daki nüfusa odaklanmıştır. Bugüne kadar, travmatik deneyimler sonrasında etnik azınlık gruplarının karşılaştığı zihinsel sağlık sorunlarının yaygınlığı yeterince ampirik olarak araştırılmamıştır (Kesebir, 2011).

223 Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar

Sığınma, Birleşmiş Milletler tarafından ırk, din, milliyet, siyasi görüş veya belirli bir sosyal gruba üyelik nedeni ile "zulüm korkusu" gösterebilen kişi ya da gruba sağlanan yasal korumadır. Sığınmacılar ülkedeki varlıklarıyla mültecilerden ayrılmaktadır. Bu kişiler yasal veya yasadışı olarak ülkelere girdikten sonra sınır dışı edilmeye karşı koruma istemektedir (Biner, 2016).

Türkiye'de yakın zamanda beri şiddetli şekilde deneyimlenen mülteci ve göç sorunu varlığını uzun yıllar devam ettirecek gibi gözükmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin konumu nedeni ile sürekli olarak iç çatışmanın bulunduğu

bölgeden göç almaktadır. Son büyük zorunlu göç dalgısı olan Suriyeli göçmenler örneği ile Türkiye bu durumu yakından tecrübe etmiştir (Şeker vd., 2015).

Zorunlu göç sonucunda ortaya çıkan psikolojik uyum ihtiyacı Suriyeli göçmen ve mültecilere karşı sosyal uyumun inşasını gerekli hale getirmiştir. Göç edilen ülkelerde mülteci ve göçmenler genellikle ayrımcılığa ve olumsuz algılara hedef olmaktadır. Bu durum varolan ya da olması muhtemel çatışmaların önüne geçmek için çalışma yapmanın önemine vurgu yapmaktadır (Çoltu ve Öztürk, 2018).

2.3 Depresyon ve Tanımlamaları

İnsanların eski çağlardan beri bildiği depresyon en eski ruhsal rahatsızlıklardan biridir. Hipokrata göre insanların duyguları ile ilgili 4 sıvı bulunmaktadır. Bunlar: kan, sarı safra, kara safra ve lenf olarak açıklamıştır. Kara safra ve lenf sıvısının maniye, paronayaya ve melankoliye neden olduğunu söylemektedir. Sonrasında Galen tıbbında da melankoli adıyla ifade edilmiştir. 1882 yılında Kahlbaum, mani ve melankolinin aynı hastalığın farklı süreçleri olduğunu ileri sürmektedir. Bu hastalığın hafif derecesine ise “ siklotami” denmiştir. Depresyonun biyolojik temelleri olduğunu savunan Kraepelin maniye bunun karşıtı olarak ifade etmiştir. 1621’de Burton depresyon yaşayan bireylerin yaşadıkları sıkıntıları, duygu ve düşünceleri oldukça iyi tanımlamıştır. Alman psikiyatri ekolü 19 yy.da ruhsal bozuklukları sınıflandırmaya başlamışlardır. Sonrasında İslam dünyası depresyon çalışmalarında etkili olmuştur. İbn-i Sina ruhsal bozuklukları gruplara ayırmıştır. Rönesansla beraber bilim dinin etkisinden kurtulmuş, böylelikle beynin yapısı, işlevleri, anatomisi kendi içinde anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Depresyon, dünyada görülen en sık görülebilecek duygusal tepki sorunlarından biridir. Ayrıca insanın hayatındaki güçlü bağların zarar göreceği ya da bu bağları zayıflatan bir rahatsızlıktır. En az 2 hafta süreyle görülen depresyon; bireyleri ciddi şekilde etkiler. İstenç kaybı, çökkünlük, özsaygının azalması gibi bir çok belirtisi vardır. Depresyon süresince birey kendisini yetersiz, etkisiz ve yılgın hissedebilmektedir.

2.4 Depresyonun Belirtileri

Depresyon bireylerde farklı etkilere sebep olmakla birlikte bazen hiçbir müdahale gerekmeden kendiliğinden geçebilmektedir. Uzun süren depresif durumlar işlevselliği ciddi derecede etkilediği durumlarda ruhsal bozukluk olarak nitelendirilebilir. Depresyonun birçok nedeni vardır: psikolojik, biyolojik, sosyolojik sebeplerinden söz etmek mümkündür. Depresyon bir çok klinik bozukluk kapsamında olduğu için çok karmaşık yapıdadır. Çünkü depresyon, nedenleri, tedavi biçimlerine bakıldığı zaman oldukça geniş bir yelpazenin tanı belirtilerinde yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda en çok karşılaşılan psikiyatrik bozukluktur. DSM-V' e göre depresyon belirtileri göz önüne alınarak depresyon temelinde hüznü duyular barındırır. Hüznü duyular ise yas doğrultusunda olan duygulardır. Karamsarlık, kötümserlik, yalnızlık duygusu, mutsuzluk, genel anlamdaki huzursuzluklar depresyon kapsamında olan duygulardır (Köknel, 2005). Depresyon belirtilerin toplamında ortaya çıkmaktadır. Bu belirtiler ise bedensel, ruhsal ve toplumsal olarak adlandırılabilir (Köknel, 2005). Köroğlu (2006)' na göre depresyonun 4 tane belirtiden oluşur. Bunlar ise;

Bedensel Belirtiler: Bu bozulmaların başında yemek yeme ve uyku bozulmaları yer alır. Bu bozulmalar arttığı gibi azalabilmektedirler. Ayrıca çeşitli fizyolojik ağrılar (baş ağrısı, bel, sırt ağrısı) aynı zamanda cinsel istekte bozulmaların olması görülebilmektedir.

Duygusal Belirtiler: Duygusal belirtiler kapsamında kişiler kendilerini çaresiz, mutsuz, özgüveni eksik hisseder. Aynı zamanda benlik saygısında azalma görülebilir. Hemen sinirlenme, önceden yapılan etkinliklerden zevk alamama ve değersizlik duygusu belirtilerdir.

Davranışsal Belirtiler: Öz bakımlarında azalma, sorumluluklarını ihmal etme, çatışma yaşama gibi belirtiler olabilmektedir.

Düşünsel Belirtiler: Karar vermede güçlük, dikkat dağınıklığı, karar verme güçlüğü görülebilir. Littauer (2000), depresyon belirtileri azdan çok olana göre şu şekildedir: Pasiflik, ilgisizlik, kötümser davranma, umutsuz olma,

değersizlik algısının artışı, geri çekilme, kendiyle uğraşma, mutlu insanlardan uzaklaşma kişilik özellikleri ve alışkanlıkların değişmesi, bitkinlik ve bıkkınlık, yeme tutumlarının değişmesi, alkol ya da ilaç kullanmanın artması, dikkatini toplamada zayıflık, kendini hasta olarak algıma, intihar düşüncesi, ani iyileşmenin olması şeklindedir.

DSM 5 kriterlerine göre ise depresyon;

Çökkün Duygu Durum; Bireyde hemen hemen hergün ve günün büyük bir kısmında çökkün duygu durum gözlenmektedir. Bu durum kendisini üzüntü, boşlukta hissiyatı, ya da umutsuzluk şeklinde görülmektedir.

Anhedoni; Zevk alınması gereken faaliyet ve etkinliklerden zevk alamamaya da belirgin azalma durumudur.

Kilo değişimi; Birey kilo almaya veya vermeye çalışmıyorken istemsiz, belirgin şekilde kilo değişimi söz konusu olur. Hemen hemen her gün yeme isteğinde değişim azalma ya da artma şeklinde baş göstermektedir.

Uyku düzenindeki değişiklikler; Birey neredeyse her gün uykusuzluk (Insomnia) veya aşırı uyuma sorunları yaşar. Ayrıca çok uyuduğu halde yorgun ve halsiz uyanma, uyku esnasında ansızın uyanma gibi sorunlar yaşayabilmektedir.

Psikomotor ajitasyon veya retardasyon; Bireyin davranışlarında hemen hemen her günaşırılık ve tutarsızlık ya da yavaşlama söz konusu olmaktadır. Bu durum başkaları tarafından da gözlemlenebilmektedir.

Enerji azlığı veya yorgunluk; Kişi günün büyük bölümünde kendisini güçsüz, yorgun, bitkin hissetmektedir.

Suçluluk veya değersizlik duyguları; Kişi hemen hemen her gün günün büyük kısmında kendisini değersiz, uygunsuz, abartı ya da aşırı davranıyormuş duygusu hissetmesidir

Konsantre olmada zorluk çekme; Birey günün büyük kısmında motive olmada, düşünmekte, odaklanmada zorluk, kararsızlık yaşamaktadır.

Ölüm düşüncesi; Bireyde yalnızca ölüm korkusundan ibaret olmayan, tekrarlayan ölüm düşünceleri, özkıyım düşünceleri ya da girişimleri veya eylem tasarlama düşünceleri söz konusu olmaktadır.

Bu belirtiler toplumsal hayatta ve klinik açıdan sıkıntıya ve işlevsellik kaybına sebep olmaktadır. Bir maddenin kullanımı ve başka bir hastalık durumunun etkisine bağlanamaz. Sanrılı bozukluk, şizofrenimsi bozukluk, Şizoduygulanımsal bozukluk, şizofreni, şizofrenimsi, tanımlanmamış diğer bozukluklarla açıklanamaz. Ayrıca bu kişiler hiçbir zaman mani ve hipomani dönemi geçirmemişlerdir.

241 Depresyonun Klinik Belirtileri

Duygulanım: Üzüntü, acı çekme, keyifsizlik yani çökkün duygu durum görülmektedir. Hastaların bazılarında ağlama nöbetleri, kaygılanma, tedirginlik, öfke, yerinde duramama görülebilir (Küllü, 2008). Bireylerde genelde sabahları anksiyete görülmektedir. İkinci ve akşam saatlerinde, sabah saatlerine göre daha iyi hissederler (Tan, 2008).

Konuşma ve İlişki Kurma: Depresyonda olan bireylerin oldukça yavaş ve düşük sesle konuştukları gözlemlenmiştir. Depresyonu ağır yaşayan bireyler ise bazı zamanlar hiç konuşmadıkları bile gözlemlenmiştir. Bu durum psikomotor yavaşlama belirtileri kapsamına girebilir.

Bilişsel Yetiler: Depresyonda olan bireylerin hatırlama güçlüğü yaşadıkları için bilişsel işlevlerinde azalma olabilmektedir. Unutkanlığın ilerlediği bazı durumlarda hastalara bunama teşhisi bile konulabilmektedir (Tan, 2008). Aynı zamanda depresyonda olan bireylerin doğru, mantıklı karar vermeleri güçleşmekte ve ciddi kararsızlık sıkıntıları yaşamaktadırlar.

Fizyolojik Belirtiler: Depresyonda olan bireyler bedenlerini ve dış görünüşlerini beğenmezler. Vücudunun bozulduğunu, kendisinin

şışmanladığını ve çirkinleştiğini düşünebilmektedirler. Erkeklerle göre kadınlarda bu durum daha çok görülmektedir. (Köknel, 2005). Depresif kişilerde tansiyon, vücut sıcaklığının değişimi, kalp çarpıntısı, karıncalanma, uyku problemleri; çok uyuma ya da uykuya dalmada zorluk çekme gibi durumlar olabilmektedir. (Geçtan, 2006).

Genel Görünüm ve Dışa Vuran Davranışlar: Depresyonda olan bireyler yüz ifadeleri ve omuzları çökmüş, yüz çizgiler daha belirginleşmiştir. Bireyde yılgınlık, durgunluk, tedirginlik görülmektedir. Konuşurken, yürürken, bir faaliyette bulunurken zorlanabilirler. Saçlarını, Ellerini kıyafetlerini ovuşturma ya da çekiştirme görülebilmektedir (Öztürk, 1994; Geçtan, 2006).

Düşünce Akımı ve İçeriği: Köroğlu (2004), depresif bireylerde düşüncenin ciddi şekilde yavaşladığını belirtmiştir. Bunların içeriğinde ise; kötü tecrübe ve deneyimler, korku, çaresizlik, mutsuzluk, umutsuzluk vardır. Düşüncelerin yapısında sapmalar, saçmalamalar, bozulmalar görülebilmektedir (Köknel, 2005). Depresyonun görülme sıklığı kadınlarda daha yüksektir. Fakat özkıyım erkeklerde daha çok görülmektedir. İntihar eden depresyon hastalarında serotonin maddelerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir (Tarhan, 2013a). Önceki yıllara göre depresyonun görülme sıklığı günümüzde daha çok artmıştır. Depresyon hastaları çevrelerini de olumsuz açıdan etkileyip maddi zarara da sebep olabilmektedirler. Ülkemizde nüfusa oranla %5 - %10 arasında depresyon oranı görülebilmektedir (Altınay, 1999). Steiner ve arkadaşları (2003) erkeklerin duygudurum prevalansının kadınların yarısı olduğunu belirtmişlerdir. Kadınlarda görülen depresyon; ergenlik döneminde başlayıp, menopoz döneminden sonra azaldığı görülmüştür. Dünya Sağlık Örgütü' ne göre, 1990 yılında depresyon dünyada görülen 4. hastalık olduğu belirlenmiş, 2020 yılında bu oran İskemik kalp rahatsızlığından sonra geleceği tahmin edilmiştir (Akalın, Cimili ve Kuzhan, 2002). Ülkemizde 3,5 milyon birey depresyon rahatsızlığı yaşamaktadır (Tarhan, 2013).

2.5 Depresyonda Tanı Koyma

Hastaya tanı konurken, tıbbi hastalık öyküsü alındıktan sonra hastanın öyküsü detaylı bir biçimde incelenmelidir. Hastaya yazılan ya da yazılmayan tüm

ilaçların kaydedilmesi, göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çünkü; böbrek ve sinir sistemi hastalıkları, kardiyovasküler, hipotroidi, endokrin sistem hastalıkları, kemoterapi tedavileri, madde kullanımı depresyonu etkileyen etmenler arasındadır. Ağır majör depresyon yaşayan hastalarda %15 oranında özkıyımla yaşamını yitirme riskinden dolayı hastalara intihar düşüncesinin olup olmadığı açıkça sorulmalıdır (Köroğlu, 2006). Psikososyal etmenlerin öğrenilmesi, kişi hakkında daha detaylı bilgiye sahip olunması ve değerlendirilmesi açısından önemlidir. Başka bir sağlık sorunundan kaynaklı oluşabilecek depresyonda laboratuvar tetkikleri ayrıntılı ve dikkatli şekilde incelenmesi istenmelidir. Laboratuvar tetkikleri tam kan sayımı, kan biyokimyası, tiroid fonksiyon testleri, sedimentasyon ve toksikoloji tahlilleridir (Albayrak ve Ceylan, 2004).

2.6 Depresyona Neden Olan Faktörler

İnsan biyopsikososyal bir varlık olduğundan dolayı birçok kuram depresyonun nedenlerini biyopsikososyal faktörlere bağlı olduğunu açıklamaktadır. Depresyonun şiddeti ve neden olan etmenler her insan için farklılık göstermektedir. Bu etmenler şu şekilde sıralanabilir:

261 Biyolojik Faktörler

Troid hastalıkları, kafa travmaları, gebelik, menopoz, enfeksiyon hastalıkları, biyolojik nedenler arasındadır (Alper, 2003).

262 Genetik Faktörler

Yapılan araştırmalarda duygudurum bozukluğu yaşayan bireylerin kan bağı bakımından en yakınlarında da hastalığa yakalanma riski yüksektir. Hafif depresyon ya da distimik bozukluk yaşayan bireylerde genetik etkenlerin göz ardı edilebileceği, fakat majör ve psikotik özellikli depresyonda göz ardı edilemeyeceği bilinmektedir (Otlu, 2008: 35).

Ailede yaşanan çökkünlük bireye kalıtsal olarak mı aktarılıyor yoksa birey model alma yoluyla mı öğreniyor bu sorunun cevabı bilinmemektedir. Bireyi depresyona iten sebepler içinde depresyonda olan öz anne babasının

depresyon öyküsünün kişide depresyona girme ihtimalini etkilemektedir (Töngge, 2011: 72).

Depresyon tanısı alan bireyler ile aralarında kan bağı olan kişilerin depresyona girme oranı genel nüfusun oranına göre iki ile üç kat fazla olduğu görülmüştür. Tek yumurta ve çift yumurta ikizleriyle yapılan araştırmada %37 oranında aileselliğin etkili olduğu görülmüştür. Depresif bozukluğun daha şiddetli olduğu bireylerde soya çekimin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evlat edinilen ailelerde yapılan çalışmalarda soya çekim ile ilişki görülmüştür (Sullivan vd., 2000).

263 Biyo-Kimyasal Faktörler

Serotonin, dopamin ve nöroepinefrinin etkisi incelendiğinde bu üç nörotransmitterin mutlak seviyelerinin düşük ya da yüksek oluşuyla ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalara göre mani ve depresyon yaşayan bireylerin serotonin seviyeleri oldukça düşük olduğu görülmüştür (Thase vd., 2002). Depresyon yaşayan bireylere dopamin düzeyini arttıran ilaçlar verildiğinde diğer insanlara göre daha az tepki vermesi sebebiyle dopaminin düşük olması bireyin depresyona girmesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

264 Psikososyal Faktörler

2.6.4.1 Yaşam Olayları

Toplumsal olaylar arasında acı, keder, hüznün tüm insanların yaşadıkları ortak duygulardır. Yaşanan toplumsal olaylar, bireylerin yaşadığı ekonomik sıkıntılar depresyonun yaşanma riskini arttırmaktadır. Bunun yanı sıra on bir yaşından önce yaşanan ebeveyn kaybı depresyonun yaşanmasında en önemli stres etkenlerindendir. Ayrıca bireyin çocuğunu ve eşini de kaybetmesi depresyon yaşanmasına neden olabilecek faktörler arasındadır. Bu faktörler bireyde ruhsal ve biyolojik yatkınlık varsa önemli hale gelmektedir gelirler (Güleç, 2009: 66).

Bireyin yaşadığı kayıp ve aşağılanmanın etkili olabileceği görülmüştür. (Kendler vd., 2003). Yoksulluk, stresli yaşam, kronik depresyona neden olan faktörler arasında yer almaktadır (Brown ve Harris, 1989). Yapılan çalışmalarda aile içi çatışmalar yaşayan bireylerde görülmüştür (Whisman ve Bruce, 1999). İnsanın çevresinden gelen olumsuz tepkilerde bireyde depresyona neden olabilmektedir (Coyne, 1976). Bunun yanı sıra ergenlerde görülen kişiler arası problem çözme yetisi düşük olanların depresyona girme olasılığı daha yüksek olduğu görülmüştür (Davilla vd., 1995).

2.6.4.2 Kişilik Yapıları

Depresyona eğilimli kişiler karşılaştıkları olumsuz yaşam deneyimleri sebebiyle depresyon yaşıyor ve diğer bireylerle yaşadıkları problemler nedeniyle depresyonun uzamasına sebep olabiliyor (İlardi vd., 1997). Kişilik özellikleri ve depresyon ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Kraepelin'e göre depresif mizaç; özgüven eksikliği, bireyin kendisini inkar etmesi, suçluluk gibi özellikleri barındırır. Bu özellikler ergenlik ve erken yetişkinlik döneminde oluşur ve devam eder (Shea ve Hirschfeld, 1996). Bowlby kaygılı kişilerin depresyona daha eğilimli olduğunu, erken dönemde yaşadığı sorunların kişilik yapısını değiştirdiğini belirtmiştir. Başka bir görüş ise, erken dönemde bakıcı kaybı yaşayan bireyler bağımlılık geliştirir, yetişkinlikte ise bağlandıkları sevgi nesnelerine karşı sevilmediklerini hissettikleri zaman depresyon yaşadıklarını ifade etmiştir. (Arieti ve Bemporad, 1980).

Olumsuz kişilik yapıları olan bazı insanların bu nedenle daha çok sorun yaşadıkları, bireyin taşıdığı genetik özelliğin çevreyle olumsuz etkileşimi neticesinde depresyon yaşadıklarını belirtmiştir (Paris, 1997).

2.7 Tedavi Yaklaşımları

271 Psikofarmakolojik yaklaşımlar

Trisiklik antidepressanlar (TSA): Tedavi yöntemleri arasında etkin bir yapıya sahip olmalarına rağmen ilaçların idrar tutukluğu, görme bulanıklığı, ağız kuruluğu, konsatrasyon eksikliği, taşikardi, histamin reseptörlerinin blokajına

vb. etkilerinin olasıdan dolayı özellikle yaşlı bireylerde kullanım kısıtlanmalıdır. Kullanılması gerektiği zaman düşük dozlarda ve monitorizasyonla takip edilmesinde fayda vardır. (Monitorizasyon': Belli aralıklarla hastanın önemli değişkenlerini tekrarlayarak elektronik aygıtlarla ölçme işlemi.)

Seçici serotonin geri alım inhibitörleri (SSGY): SSGİ'lerin en çok görülen yan etkileri ishal, ağız kuruluğu, asabiyet, cinsel işlev bozukluğu, uykusuzluktur. Yan etkilerinin az olması ya da daha kolay ortadan kalkması terapötik süreçte daha çok kullanılmasına neden olmaktadır. Hastaların bedensel rahatsızlığı varsa ve Sitokrom P450 ile SSGİ kullanımı metabolize olan ilaçların kanda birikmelerine sebep olabilmektedir. Bu açıdan dikkatli olması gerekir.

272 Diğer antidepresanlar

Bupropion: Etkileri SSGY'lerine yakındır. Özellikle işlevlerde yavaşlamada daha şiddetli depresif hastalarda kullanılır. Uyku bozukluğu ve cinsel bir yan etki oluşturmamaktadır. Hasta yüksek dozlarda epileptik nöbet geçirebilir. Bu sebeple bölünerek kullanımı daha uygun olacaktır.

Venlafaksin: Özellikle ağrının baş gösterdiği depresyonda kullanılması önerilmekle beraber yan etkiler SSGİ'lerine benzerlik göstermektedir. Yüksek dozda kullanılınca ani tansiyon yüksekliğine görülebilmektedir.

Mirtazapin: Hastada anksiyete ve uyku bozukluğu varsa bu yöntem daha çok kullanılmaktadır. Cinsel yan etki az oluşmakla birlikte, kilo alma ve sedasyon önemli yan etkileri arasındadır.

Nefazodon: Hastalarda anksiyete ve uykusuzluk şikayetleri varsa tercih edilir. Cinsel yan etki az gözlenir.

Monoamin oksidaz inhibitörleri: İlacın yan etkisi arasında uykusuzluk ve iştah artışının eşlik ettiği durumlarda kullanılır. Uykusuzluk yapacağı için gece alınması önerilmemektedir.

Psikostimülanlar: Yan etkisinin az olması, hızlı etki etmesi, bedensel hastalığı olanlarda kullanımının daha güvenli olması sebebiyle yaşlı hastalarda ve depresif hastalarda antidepresan etki başlayıncaya kadar kullanılabilecek ilaçtır.

273 Psikoterapiler

Psikoterapinin amacı, mevcut belirtileri geçirmek amacıyla uyumsuz olan davranışları ortadan kaldırmak ve kişisel gelişim sağlamak olabilir. Sadece ilaç veya yalnızca psikoterapi depresyonların tamamını tedavi edemez. Kliniklerde depresif olan hastalara yönelik tedavi bütünüleyici ve seçicidir. Hastaya ve depresyon yapısına bağlı olarak uygun psikoterapi seçimi yapmak doğru olur (Öztürk, 2004).

Bireyde kısa soruna yönelik psikoterapi, bilişsel davranışçı terapiler, soruna odaklı psikoterapi, bireysel ve grup terapileri uygulanabilmektedir. Hastada yer alan düşük benlik saygısı, bireyin kendisiyle ilgili yanlış anlamaların düzeltilmesi, kişinin duygularıyla baş etmesinde yardımcı olmak, korku, kaygı, endişe, bıkkınlık, yılmışlık ile ilgili hastanın dile getirmekte zorlandığı durumlarda kendisine yardımcı olmak. Kişilerarası ilişkilere katkı sağlamak, yalnızlık hissini tolere etmeye çalışmak, hastanın yaşamına anlam katmasına destek olmak, duygularıyla baş etmesinde yardımcı olmak, hayatın anlamı olduğu duygusunu yeniden kazandırmaya destek sağlamak açısından psikoterapi önemli bir yere sahiptir (Davidson, vd., 2012).

Bireysel Psikoterapi: Bireyler arası psikoterapi şu evrelere göre yapılır; Evre 1: Bozukluğun ne zamandan beri varolduğu, devam ettiği değerlendirilir. Bu evrede hastalık ile ilgili bilgi verilir ve terapi süresince aktivitelere titizlikle katılması ve çalışılması için çalışılır. Evre 2: Hastanın yaşamış olduğu karmaşık tepkileri çözmesi için yardımcı olunur. Bireyin sosyal çevre ve topluma karışması üzerine çalışılır. Evre 3: İçinde varolan duygusal durum ve tepkileri açığa çıkarması ve kişilerarası sosyal işlevselliği artırarak iyileşmesi için destek sağlanır (Lee vd., 2001).

Grup Terapisi: Birey grup terapisinde benzer sorunları yaşayan başka kişilerle iletişim kurarak kendisiyle ilgili bir bakış açısı kazanarak bu gibi durumların sadece kendisinin başına gelmediğini görerek umut duygusu kazanır ve geliştirir (Yalom, 1999).

Aile Terapisi: Bireyin duygu durum bozukluğunun ailesinden kaynaklandığı ve devam ettiği durumlarda bunun yanı sıra aile yapısının örselendiği, işlevsellik kaybı yaşadığı durumlarda aile terapisi uygulanmaktadır (Humphreys vd., 2003).

Bilişsel (Kognitif) Terapi: Hastanın yaşadığı duygu durum bozukluğunun başlamasına ve devam etmesine neden olan düşünce sapmalarının kontrol edilmesinin öğretir. Bilişsel modele göre depresyon; bireyin kendisi, gelecek beklentisi ve çevresiyle ilgili olarak baş gösteren olumsuz sapma ile karakterize bir durumdur. Bu terapide depresyon tedavisinde olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Bazı araştırmalarda kognitif terapinin antidepresan ilaçlarıyla aynı etkiyi gösterdiği hatta bazı olgularda ilaç tedavisinden daha etkin olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Bilişsel tedavinin amaçlar;

- Bireyin olumsuz düşüncelerini, olumluya çevirmek,
- Hastanın çarpıtılmış düşünceleri yerine yeni seçenekler bulmasını sağlamak,
- Düşünce, duygulanım ve davranış arasında bulunan bağlantıları tanımasını sağlamak,
- Çarpıtılmış düşünce ve davranış kalıplarının yerine daha gerçeğe uygun yorumlar koymasını sağlamak
- Hastanın yaşantılarını çarpıtmasına yol açan yanlış düşüncelerini tanımasını ve değiştirmesini sağlamak olarak sıralanabilir.

2.8 Depresyon Epidemiyolojisi

Yaş ve Cinsiyet: Erkeklerle göre kadınlarda depresyon 2 kat fazla görülür. 44-65 yaşlar cinsiyet farklılığı açısından en az farkın görüldüğü yaşlardır (9-16). 18-45 yaş arasında olan bireyler depresyona girme riski daha yüksek olan bireylerdir. Ülkemizde kadınların %45-70'i, erkeklerin ise %30-35'i depresyon

yaşamaktadırlar (Kaya 2007). Sosyal Sınıf: Hudson (2005), kişilik bozukluğu ve depresyonun genelde düşük sosyo-ekonomik durumun sonucu olarak doğduğunu söylemektedir.

İrk ve Kültür: Çalışma, ırk ve duygulanım bozukluğu arasında hiçbir kapsamlı ilişki göstermemiştir. Medeni durum: Yapılan araştırmaların bir çoğu evliliğin psikolojik sağlığa olumlu etkisi olduğunu saptamışlardır. Bu tespitin sadece medeni durumla ilgili olmadığını, aynı zamanda bireyin yaşıyla da ilgisinin olduğu belirtilmiştir. Mevsimsellik: Sıcaklık değişimindeki ani artışın insanın dengesini değiştirdiği ifade edilmektedir. Yapılan araştırmalarda intihar etme oranı Mayıs döneminde en üst seviyeye ulaşırken, bu oranın Ekim döneminde ise daha düşük yaşandığı görülmektedir. Eğitim düzeyi: Türkiye’de depresyon ile ilgili bilgi eksikliği görülmekle birlikte depresyonun normal bir şekli gibi görülmesi, devamlılığını arttırmaktadır. Yapılan çalışmalara göre, öğrenim durumu düştükçe depresyonun görülme oranı yükselmiştir.

2.9 Depresyon ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Subjektif olarak cesaretsizlik duygusundan, aşırı mutsuzluk, çaresizlik duyguları gibi değişen duygudurumu olarak söylenebilir (Goldenson, 1984, s. 212-213). Depresyon her yaş grubu için tehlikeli ve riskli olduğu söylenebilir bazı yaş grupları diğer yaş gruplarına göre daha riskli olduğu görülmektedir. Depresyon, kaygıya, strese, kişiler arası ilişkilerin parçalanmasına, madde bağımlılığına intihar gibi tehlikeli deneyimlerin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Dünyadaki intihar sebebiyle ilk 10 ölümden biri olan depresyon, risk faktörü kabul ediliyor (Murray ve Lopez, 1996).

Ünal ve Özcan (2000) tarafından yapılan araştırmada, depresyon ile ilgili bir araştırma yapılmış, depresyona neden olan olaylar araştırılmıştır. Bunun sonucunda genetik yatkınlık, cinsiyet (kadınlarda daha yüksek), obsesif özellikler, stres düzeyleri, güvenli olmayan bağlanma stili, psikiyatrik rahatsızlıklarla depresyonun ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Wall ve Hayes (2000) tarafından yapılan araştırmada, depresyon tanısı alanların sorunları ve çözümleriyle alakalı sorumluluk üstlenme konusundaki tutumları incelenmiştir. Yaşadığı sorunlar nedeniyle kendilerini sorumlu hissettikleri ve bir danışmana

ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Bozkurt (2004), üniversite öğrencilerinde depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Erkeklerin kadınlara göre kaygı seviyelerinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Depresyon ise bireylerde ebeveyn tutumlarına, okudukları alana, ekonomik duruma göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Bir başka araştırmada ise depresyon ve tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Taycan vd., 2006). Oflaz ve Varol (2010) anksiyete ve depresyon arasındaki ilişkiyi saptamak üzere yatan hastalar üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Eğitim hastanesinde yatan 480 hasta örneklemini oluşturmaktadır. Hastalara demografik form, anksiyete ve depresyon ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen analize göre %51.4'ünde 13 depresyon, %24.5'inde anksiyete belirtileri tespit edilmiştir. Cinsiyete göre anksiyete puanlarının farklılık göstermediği, depresyon puanının değiştiği, (Kadınlarda ortalama puanlar daha yüksek) saptanmıştır. Yaş grubuna göre depresyon ve anksiyete puanlarının farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Medeni duruma göre anksiyete puanlarının farklılık gösterdiği (evlilerde ortalama puanlar daha yüksek); depresyon puanlarının ise farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bir başka araştırmada ise; üniversite öğrencisinin fonksiyonel olmayan tutumlarının depresyon düzeylerine etkisi incelenmiştir. Öğrenciler; depresyonu olmayan ve depresyonu olan şeklinde iki grup halinde incelenmiştir. Depresyonu olan ve olmayanlar şeklinde iki grup oluşturulmuştur. Bunun sonucunda, fonksiyonel olmayan tutumların depresyonun belirtilerini anlamlı derecede yordadığı saptanmıştır (Kergeli, Kelpi ve Tsigilis, 2013). Üstün ve Bayar (2015) üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stres düzeylerini incelemişlerdir. Eğitim fakültesinde okuyan 334 kişi örneklemini oluşturmaktadır. Elde edilen sonuca göre, özgüven ve ebeveyn tutumu ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

2.10 Bağlanma ve Depresyon

Çocuklukta yaşanan cinsel istismar bireylerde ilerleyen dönemlerde depresyon ve anksiyete seviyelerinde yükselme, benlik algısında düşme, ilişki sorunları, utanç, güvensizlik, uyku sorunları, madde bağımlılığı zarar verme ve özkıyım düşünceleri doğmaktadır (Siyez, 2003; Kutchinsky, 1999).

İstismara maruz kalan çocukların yaklaşık %50'si travma sonrası stres bozukluğu yaşamakta, depresyon, alkol sigara ve madde tüketimi kullanımı artmakta, düşük benlik saygısı yaşamakla birlikte ve intihar girişiminde bulunabilmektedirler (Topbaş, 2004). Bu çocuklar yaşadıkları istismar sonucunda yetişkinlik dönemlerinde de kronik depresyon ve kaygı semptomlarını yaşamaları beklenen bir sonuçtur (Browne ve Finkelhor, 1986). Çocuklukta yaşanan travmaların ileriki dönemlerde bireyde bireyde duygusal ihmalin özellikle de distimi, depresyon ve sosyal fobi ile ilişkili olduğu görülmüştür (Spinhoven vd., 2010 akt; Şenkal 2013). Örsel vd., (2011) tarafından 183 kişiden oluşan psikiyatri hastalarından oluşan bir araştırma yapılmıştır. Türkiye'de yapılan bu çalışmada çocuklukta istismara maruz kalan bireylerde duygu durum ve anksiyete bozuklukların daha çok görüldüğü ifade edilmiştir (Spinhoven vd., 2010; Bernet ve Stein, 1999).

Yapılan çalışmalarda çocukluk çağında maruz kalınan istismar ve travmalar bireylerin yetişkinlikte fiziksel, ruhsal, cinsel ve sosyal yönden zarar görebileceği, ruhsal ve fiziksel açıdan bu bireylerin tehlikeye girme riski olduğu ve buna engel olabilmek için çocukluk çağında yaşanan travmatik yaşantıların göz ardı edilmemesi gerekir (Şenkal, 2013).

Bowlby yeğin depresyon ve bağlanma arasındaki ilişkiyi şöyle ifade etmiştir: Bakımı üstlenen kişinin travmatize edici biçimde kaybolması sonucunda çaresizlik ve umutsuzluk tepkileri veren bebek, onun bakımını üstlenen kişi ile ilişki kuramaması nedeniyle kişinin kendilik algısının olumsuz gelişmesi, kendini yetersiz, sevilmez ve değer görmez hissetmesi sebebiyle kişinin depresyona girme riski artmaktadır (1973).

Bağlanma psikopatoloji için risk faktörü kabul edilse de özellikle depresyonun güvensiz özellikle de korkulu saplantılı bağlanma biçimleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Erken çocukluk döneminde bakım veren kişinin bebekle kurduğu bağ ileriki dönemlerde bebeğin stres ve hastalık sürecini etkileyebilmektedir (Bowlby, 1973). Yerine getirilemeyen bu işlevler bebeğin yetişkinlik döneminde özgüvenini azaltarak duygu durum bozukluğuna savunmasız hale gelebilme riskini ileri sürmüştür (Bowlby 1977, Holmes 1993).

Bowlby gelişimde iki önemli yere dikkat çekmiştir. Güvenli bağlanmada 2 faktör önemlidir: Bireyin sevebilir olmaya inanma ihtiyacı, diğeri ise; diğerrinin duyarlı ve sıcak olduğuna inanma ihtiyacıdır (Bowlby, 1973). Bağlanma tasvirleri erken dönemde kazanıldığında bireyin kendi ve diğerrlerinin davranışlarını tahmin etme ve yorumlamanın yanı sıra birey kendi içinde de diğerrleriyle olan ilişkileri yorumlama imkanı olur. İçsel çalışma modelleri sayesinde oluşan bu durum sonucunda modeli yorumlama esnasında şablon görevi görerek bireyin ömrü boyunca başkalarıyla olan ilişkilerini etkiler. Bu şekilde düşünüldüğünde güvenli bağlanma stiline sahip olamayan kişilerin evlilikleri kötü, ayrıca bu bireylerin iletişim ve problem çözme becerileri kalitesiz olduğu görülmüştür. Bunun da sebebi ise bilişsel esneklik seviyelerinin düşük olmasından kaynaklanır (Kobak ve Hazan 1991).

Yetişkinlikte ise ilerleyen ilişkilerin tutum ve kalitesi bağlanma stiliyle ilgilidir. Korkulu, kaygılı, kaçınan ve güvensiz bağlanma bireyin erken dönemde yaşadığı terk edilme korkusuyla ilişkilendirilmiştir. Araştırmalara göre bireylerde yetişkinlik döneminde yaşadığı güvensiz bağlanmanın çocukluk çağı ihmalleri, yeterli destek görememesi, düşük benlik saygısı, depresif savunmasızlık faktörleri ile ilgili olduğu ifade edilmiştir. Londra’da yapılan bir anket araştırmasında 222 yüksek depresyon riski olan kadın ile 80 sağlıklı kadın düşük benlik saygısı, bağlanma stili, çocuklukta ihmal veya istismar deneyimi ile ilişkili olarak araştırılmış olup, bunlar 12 aylık bir periyotta klinik depresyon ile ilişkili bulunmuştur.

Sosyal desteğin diğerr insanlar tarafından sağlanıp sağlanamayacağı hakkındaki inançlar bireyler arası ilişkilerdeki roller, benlik ve bağlanma stilleri erken dönemde bebeğin bakımını üstlenen kişinin bebeğin ihtiyaçlarına verdiği tepkileriyle geliştirir ve yaşam boyu şekillenir. Güvenli bağlanma stili olan bireyler kendilerine desteğin gerektiği zaman sağlanacağını ve etkili bir biçimde destek isteyeceklerini bilirler. Bireyler kaygılı bağlanma yaşadıklarında kendilerini haksızlığa uğramış gibi hissederler ve reddedilme korkuları olabilmektedirler. Bu bireyler diğerr insanlarla yakınlık kurmaktan kaçınır aynı zamanda güvensiz bağlanma yaşayan bu bireyler depresyon tedavisinde ilaca direnç gösterdikleri görülmektedir. Kaçınan depresyon

stiline bağılı bireylerin terapisti ile kurulması gereken ilişkide güçlük yaşadığı, depresyon belirtilerini daha ağır yaşadıkları belirtilmiştir. Bu belirtiler Sınırdaki Kişilik Bozukluğu ile Post Travmatik Stres bozukluğundan bağımsızdır.

2.11 Bağlanma Kuramı

Bağlanma teorisi, gelişim psikolojisinde kişisel gelişim açısından "bağlanma"nın önemini irdeleyen bir kavramdır. Spesifik olarak, bir bireyin başka bir kişiye duygusal ve fiziksel bir "bağlanma" durumunu gerçekleştirebilme becerisinin, risk almak, büyümek ve bir kişilik olarak gelişmek için gerekli olan bir istikrar ve güvenlik duygusu verdiği iddiasını ortaya koymaktadır. Psikolog John Bowlby, "bağlanma" terimini kullanan ilk kişi olmuştur. 60'lı yılların sonlarında yaptığı çalışma ile, çocuk gelişiminin bir çocuğun "en az bir birincil bakıcıyla" güçlü bir ilişki kurma yeteneğine dayandığının tespit etmiştir.

Bağlanma teorisi, insanlar arasındaki uzun vadeli ve kısa vadeli kişilerarası ilişkilerin dinamiklerini tanımlamaya çalışan psikolojik bir modeldir. Bağlanma teorisi genel bir ilişki teorisi olarak formüle edilmemiştir; yalnızca belirli bir duruma hitap etmektedir. Bu durum, insanlar incindiğinde, sevdiklerinden ayrıldığında veya bir tehdidi algıladığında kişilerarası ilişkileri özelinde nasıl tepki vermektedir.

Bowlby'nin çocukluk gelişimi ve "mizaç" konusundaki çalışmaları, bakım veren ile güçlü bir şekilde bağlanmanın gerekli olduğunu ve bir güvenlik ve temel sağladığı sonucuna varmıştır. Böyle bir ilişki olmadan, Bowlby istikrar ve güvenlik arayışında büyük miktarda gelişimsel enerji harcadığını belirlemiştir. Genel olarak, bu tür bağları olmayanlar yeni deneyimler aramak ve öğrenmek için daha az isteklidir. Aksi durumda ise, bir ebeveyne güçlü bir şekilde bağlı olan çocuk, daha maceracı ve yeni deneyimler yaşamaya istekli olma eğilimindedir.

Bir bakıcıya güçlü bir şekilde bağlanmış olan bebek, en acil ihtiyaçlarının bir çoğu bu bağlanma sayesinde karşılanmaktadır. Sonuç olarak, çevrelerini gözlemleyerek ve etkileşime girerek daha fazla zaman harcayan bebekler bu sayede gelişimler kolaylaşacağı varsayılmaktadır.

Mary Ainsworth, çalışmalarında Bowlby tarafından ortaya konan fikirlerin çoğunu geliştirmiştir. Özellikle, “bağılılık davranışı” olarak adlandırdığı şeyin varlığını, şu anda mevcut olmayan bir bakıcıya bir bağ kurma veya yeniden kurma umuduyla güvensiz çocukların gösterdiği davranışa örnek olarak tanımlamıştır. Bu davranış çocuklarda eşit olarak gerçekleştiğinden, insanın "doğuştan" veya "içgüdüsel davranışının" varlığı için zorlayıcı bir kanıt olarak kullanılmaktadır.

Bowlby'nin yaptığı araştırma, güçlü ve sağlıklı bağlanmalardan zayıf bağlara kadar ebeveynlerine veya bakıcılarına değişen derecelerde bağlanan geniş bir kesite bakılarak gerçekleştirilmiştir. Çocuklar daha sonra bakıcılarından ayrılarak, nasıl cevaplar verdiği gözlemlenmiştir. Güçlü bağları olan çocuklar nispeten sakin kalarak; bakıcılarının kısa süre içinde geri döneceği (tekrar bağlanacağı) inancını taşımaktadır; oysa zayıf bağları olan çocuklar ağlayarak ve agresyonlarını yönetemeyerek negatif tepkiler vermiştir. Yine bu çalışmada, çocuklar kasıtlı olarak stresli durumlara maruz bırakılmış ve bu süre zarfında neredeyse tümü, bakım verenlerinin dikkatini çekmede etkili olan belirli davranışlar sergilemeye başlamışlardır.

Klasik bağlanma teorisinin birincil sınırlamalarından biri, bunun sadece erken dönem çocukları bağlamında çalıştığı varsayımdır. Çocuk çalışmaları genellikle gelişim psikolojisi alanında etkili olsa da, bu alanın yetişkinlik aşaması da dahil olmak üzere tüm insan organizmasının gelişimini ele alması beklenmektedir. 1980'lerde, Cindy Hazan ve Phillip Shaver, yetişkin ilişkilerine etkileyen bağlanma teorisi çalışmaları ile ilgi toplamışlardır.

Hazan ve Shaver çalışmalarında, bağların doğasını incelemek amacı ile birkaç çifti gözlemlemiş ve bu çiftlerin çeşitli stres ve uyaranlara nasıl tepki gösterdiklerini incelemişlerdir. Araştırmanın bulguları sonucunda ise yetişkinler için, hala erken dönemde kazanılmış güçlü bir bağın oldukça önemli olduğu varsayımını saptamıştır. Örneğin, yetişkinlerin erken dönem bağlarının zayıf olduğu durumlarda, her iki tarafta da yetersizlik ve samimiyetsizlik duygusu olduğunu ve bağımlılık sorunlarının oluşabileceğini varsaymışlardır. Gelişmekte olan çocuklarda olduğu gibi, ideal durum da Dünya’da deneyim

kazanmak için erken dönem bağlanmalarının güvenli bir temel işlevi olduğu sonucuna varılmıştır.

Herhangi bakımveren bir bakım sağlandığında, tüm bebekler bu kişiye bağlanabilir, ancak ilişkilerin niteliğindeki bireysel farklılıklar bağlanmanın niteliği açısından hala önemli bir noktadadır. Bebeklerde, motivasyon ve davranış sistemi olarak bağlanma, kaygı veya korku yaratacak bir durum ortaya çıktığında tanıdık bir bakıcı ile yakınlık arayışı olarak açıklanır. Bu sayede çocuk, koruma ve duygusal destek sağlar veya sağlamaya çalışır.

John Bowlby, primat bebeklerin tanıdık bakıcılara bağlanma eğiliminin, evrimsel baskıların bir sonucu olduğunu varsaymaktadır. Çünkü bağlanma davranışı bebeğin yıpranması veya tehlikelere maruz kalması durumu gibi olumsuz anlarda hayatta kalmasını kolaylaştıracak varsayımına sahiptir. Bağlanma teorisinin en önemli prensibi, bebeğin başarılı bir sosyal ve duygusal gelişim için ve duygularını nasıl düzenleyeceğini öğrenmek için en az bir birincil bakıcı ile bir ilişki geliştirmesi gerektiğidir. Herhangi bir bakıcı, çocuk bakımı ve ilgili sosyal etkileşimin çoğunu sağlarsa, temel bağlanma figürü haline gelebilir. Hassas ve duyarlı bir bakıcının varlığında, bebek bakıcıyı çevreyi araştırmak için "güvenli bir üs" olarak kullanacaktır.

2111 Güvenli Bağlanma

Ebeveynine veya bakımveren başka birine güvenli bir şekilde bağlanan bebekler bağlanılan kişi ortamda yabancılar ile meşgulken veya bakıcı başka bir yere giderken rahatsız olmaktadır ve bakıcının geri döndüğünü görmekten mutlu olur. Bununla birlikte, bebeklerin keşif davranışları psikolojik yapısından ve durumsal faktörlere ve ayrıca bağlanma durumundan etkilenmektedir. Çocuğun bağlanması, birincil bakıcının gereksinimlerine karşı duyarlılığından büyük ölçüde etkilenir. Sürekli çocuklarının ihtiyaçlarına cevap veren ebeveynler, güvenli bir şekilde bağlı çocuklar oluşturacaktır.

Güvenli bağlanmış çocuklar, ihtiyaçları zamanında giderilebilecek güvenli bir üs (bakıcıları) bilgisine sahip olduklarında en olumlu keşif davranışı göstermektedir. Bebek veya çocuğa bakım verildiğinde çocukta güvenlik duygusu artar ve çocuğu gelecekte aynı problemle nasıl başa çıkması

konusunda eğitir. Bu nedenle, güvenli bağlanma en olumlu bağlanma stili olarak kabul edilmektedir. Bazı psikolojik araştırmacılara göre, ebeveyn uygun olduğunda çocuk güvenli bir şekilde bağlanır ve çocuğun ihtiyaçlarını duyarlı ve uygun bir şekilde karşılayabilir. Bebeklik döneminde ve erken çocukluk döneminde, ebeveynler çocuklarına özen gösterirse, bu çocuklar güvenli bir şekilde bağlanmaya daha yatkın olacakları varsayılmaktadır.

2112 Kaygılı-Kararsız Bağlanma

Kaygılı-kararsız bağlanma, aynı zamanda "dirençli bağlanma" olarak da adlandırılmaktadır. Genel olarak, bu bağlanma durumuna sahip olan çocuklarda endişeli ve kararsız bir bağlanma düzeni nedeni ile tipik olarak çok daha az şey keşif davranışı göstermektedir. Bu bağlanma durumundaki çocuklar ebeveynleri yakınlarındayken bile, genellikle yabancılar ile ilişki kurmaktan kaçınmaktadır. Bu çocuklar bakım veren veya anneden ayrıldığında, genellikle olumsuz davranışlarda bulunur. Çocuk annesi geri döndüğünde bile genellikle ona karşı kararsız tutum sergilemektedir. Kaygılı-kararsız bağlanma, tahmin edilemez şekilde alınan bir bakıma, cevaptır ve yeniden birleşme üzerine bakıcıya karşı duyulan ve gösterilen öfke ya da çaresizlik davranışlarıdır. Bu bağlanma türü özelinde McCarthy ve Taylor (1999) tarafından yapılan araştırma, kaygılı-kararsız bağlanma çocukluk deneyimleri olan kişilerin yetişkinlikte kararsız bağlanma davranışları göstermesi muhtemel olduğu sonucunu bulmuşlardır. Çalışmada, kararsız bağlanması olan çocukların, yetişkinlik döneminde kişilerarası ilişkilerinin sürdürülmesinde zorluk yaşama olasılığı daha yüksek bulunmuştur.

2113 Kaygılı-Kaçınmacı Bağlanma

Kaygılı kaçınmacı bağlanma stiline sahip bir bebek bakıcının bakım vermesi durumunu önleyecek veya görmezden gelecektir. Bakımverenden ayrıldığında veya geri döndüğünde çok az duygusal tepki göstereceği varsayılmaktadır. Bebek bulunduğu ortamda kimlerin olduğuna bakılmaksızın fazla bir şey keşif davranışı göstermeyecektir.

Ainsworth'un kayıtları, bu bağlanma stiline sahip bebeklerin, stresli garip bir durumda bağlanma davranışını reddetme durumuna kaçtıklarını göstermektedir. Bebeğin ihtiyaçlarının sıklıkla karşılanmaması durumu ile bebek artık duygusal ihtiyaçların iletişiminin bakıcı üzerinde hiçbir etkisi olmadığına inanmaya başlayarak bu davranış örüntüsünü kazanmaktadır. .

Ainsworth kaçınmanın, bakıcısı sürekli olarak ihtiyaçlarına cevap vermeyen bir bebek için önemli işlevi olduğunu öne sürmüştür. Bu işlev, kaçınma davranışının, bebeğin bakıcıyla koşullu bir yakınlık sürdürmesini sağlamaktadır. Fakat bu durumun niteliği bakımverenin korumayı sürdürmesi için yeterince yakın, ancak yeniden kullanılmasını önlemek için yeterince uzak olması gerekmektedir.

2114 Düzensiz Bağlanma

Sürekli olarak suistimal ve kötü muameleye maruz kalmak, çocuklarda düzensiz bağlanma olarak bilinen disfonksiyonel bir davranışa sebep olur. Temel olarak, çocukların ebeveynleri veya bakıcıları ile bağ kurmasını engelleyen kronik ve yoğun bir korku durumudur. Hatta, düzensiz bağlanmaya sahip olan çocuklar bakıcıları ile aynı ortamda bulunmak istemezler. Bakıcılarıyla zaman geçirmeye zorlamak, çocuklarda kafa karışıklığına ve şaşkınlığa yol açar. Düzensiz bağlanma adından da anlaşılacağı üzere bir çocuğun sosyal gelişiminin “düzensiz” olmasına sebep olan ve onu savunmasız bırakan yoğun travmatik deneyimlerdir.

- Düzensiz bağlanmadan muzdarip çocuklar, duygularını kontrol etme konusunda zorluk yaşarlar. Akranları dahil olmak üzere etrafındaki insanlarla kolay bir şekilde ilişki kuramazlar.
- Bu tür bağlanma örüntüsüne sahip çocuklar çoğu zaman çelişen davranışlar sergiler.
- Kendilerini düzensiz bir şekilde ifade ederler ve tek bir konu hakkında konuşmak onlar için gereksizdir.
- Bu çocuklar ebeveynlerinden ayrıldıklarında endişelenirler.
- Eşgüdümsüz bir şekilde hareket etme eğilimleri vardır ve korktukları zaman tamamen paralize olurlar.

- Düzensiz bağlanma problemi olan çocuklar, baba figürüne karşı oldukça duyarlıdırlar. Hatta bu duyarlılığı fiziksel olarak ifade edebilirler.
- Kolaylıkla kafaları karışabilir ve konuşmaları anlamsızlaşabilir.
- Kişisel alanlarının istila edildiği izlenimine kapılırlar.
- Travma sonrası stres altındadırlar.
- Düzensiz bağlanma problemi olan çocuklar, bellek ve dikkat bozukluklarının yanı sıra disasosiyatif bozukluklar geliştirir.
- Bu bireylerin çevrelerini keşfetmek gibi bir ilgisi yoktur. Aksine, belirsizlik onları bunaltır ve yeni deneyimler yaşamaktan korkarlar.
- Genellikle çeşitli korkular ve hatta fobiler geliştirirler.
- Sürekli olarak hiper-uyanıklık durumundadırlar. Bu sebeple, her zaman tetikte olma, herhangi bir saldırganlıktan kaçmaya hazır olma ihtiyacı duyarlar.

2.3 Kültürlenme

2.3.1 Baskın ve Alt Kültür

“Baskın Grup” kavramı, bir toplumdaki politik, sosyal, kültürel ve ekonomik gücü kontrol eden grupları ifade etmektedir. Baskın kültür ve baskın kültüre mensup kişiler, aynı varlığı tanımlamak için bazen birbirinin yerine kullanılabilir, ancak bu durum her zaman bir biriyle bu şekilde benzeşmeyebilir (Akyürek, vd., 2013). Baskın olan grup, baskın olmayan gruplara önceliklerini ve yaşam tarzlarını dayatma gücüne sahipse, baskın olmayan grup bu durum içerisinde farklı yada “anormal” olarak tanımlanabilmektedir. Ancak, politik egemenliğin kültürel veya ekonomik egemenlikle uyuşmadığı durumlarda, tespit ancak kültürlerin çeşitli sosyo-tarihsel bağlamlar incelenmesi sonucunda anlaşılabilir. Bu durumlar, yaygın olarak Afrika toplumlarında sömürge döneminde görülmekteydi. Bunun yanı sıra kıta ve ada Avrupasında Katalanlar ve İskoçlar’da bu durum gözlemlenebilmekteydi (Tabakcı, 2008).

Farklı kültürlerle ait birey, grup ve topluluklar göç, felaket, eğitim gibi bir takım farklı nedenlerle hareketteler. Bir araya gelen kültürlerin etkileşime girmesi

ve kaynaşması sonucu bireyler, gruplar ve topluluklar bundan etkilenirler. Kültürlenme; belirli bir kültüre ait kişilerin diğer kültürden bireylerle etkileşimlerinde karşılaştıkları ve yaşadıkları kültürel ve psikolojik değişimler ve bu değişim süreçleridir. Kültürlenme kavramında her ne kadar iki grubun birbirleriyle aynı seviyede etkilendikleri düşünülse de; gruplardan birinin diğerini daha çok etkilediği gözlemlenir (Tanaka vd.,1994). Kültürlenme kavramı kültüre uyum sürecinde ele alınmakta ve esas kültür içinde sonradan oluşmuş bir ya da daha fazla grubun değişimlerle süre giden ilişkisini ve başka kültürlerden olan kişilerin aynı ortamlarda ve gruplarda yaşanan ilişkinin sonuçlarını kapsamaktadır. Kültürlenme temelde yansız bir kavramdır, uygulamada ise kültürlenme; gruplardan birinde, diğerine göre daha çok değişime yol açmaktadır. Kültürlenme, bir grubun kültüründe oluşan değişimler sonucu kişinin psikolojisinde ortaya çıkan değişimdir(Berry, 1999). Kültürlenme kavramıyla ilgili kültürlerarası psikolojide pek çok araştırma yapılmıştır. Yapılmış olan araştırmalarda bu kapsamda özellikle göçmen kimliği, kültürlenme tutumları, kullanılan stratejiler, vb. konuları kapsamaktadır (Berry, 1994; Berry vd., 1989; Farver vd., 2002; Kim vd., 2001; Ataca ve Berry, 2002; Hovey, 2000). Kültürlenme süreci en az iki kültürü kapsadığı için iki ayrı anlamı vardır. İlk anlamı, birden fazla kültürü kapsadığı için kültürlerarası etkileşim sonucu ortaya çıkan durum olarak değerlendirilir. Diğer ise; en az iki kültürün birbirleriyle olan etkileşim süreci sonucunda yaşanan psikolojik farklılıkları kapsamaktadır (Berry, 1999). Kültürlenme sürecinde birey psikolojik sorunlar yaşayabileceği için bu süreçte geçiş her zaman kolay değildir. Geçiş evresi değişim evresi anlamında da düşünülebileceği gibi bu süreçte geçiş her zaman kolay değildir. Geçiş evresi üç evreden oluşur. İlk olarak ayrılma evresidir ve bu evrede kişi sosyal statü ve rolleriyle ilişkisini kesmektedir. İkinci olarak yeni rollere adapte olmaya ve değişmeye çalışır. Birleşme evresi ise son evredir. Burada kişi kendisini yeni rol ve statü ile bütünlemektedir (Montreuil ve Bourhis, 2001). Kültürlenmede geçiş süreci için konuyla ilgili bilgilendirme yaparak, politika ve program geliştirme sayesinde yumuşatılabilir (Sam ve Berry, 1995). Bu kişiler süreç dahilinde tıpkı kendileri gibi diğer bireylerin hak ettiklerini düşündükleri ve sahip olmak istedikleri şeyleri karşılaştırarak göreceli yoksunluk yaşayabilmektedirler. Başka bir değişle kendi gruplarının durumu ve diğer grupların durumu kıyaslandığında

kendilerinin azınlık grup olması sebebiyle iki grup arasındaki farklılık olumsuz duygular yaşamalarına neden olur. Böyle durumlarda olumsuz durumlarla başa çıkma stratejileri uygulanması ve sosyal karşılaştırmaların yapılması başa çıkma yöntemlerinden bazılarıdır (Meşe, 1999). Buna benzer bireysel ve grupla ilgili sosyal ve psikolojik olaylar ortaya çıkabilir. Bireylerin toplumsal özellikleri ve nereden geldikleri kültürlenme süreçleri açısından önemlidir. Çünkü İnsanlar toplumların içinde bulundukları durumsal faktörlerle şekillenerek, toplumun kültür, değer ve sosyal sistemleri içinde kendilerini geliştirirler Eğer birey yerleştiği toplumun kültürel özelliklerini benimsemez ve bunlarla uyum sağlayamazsa kültürlenme süreci olumsuz etkilenecek araya kültürel mesafe girebilir. Bunun sebebi; birey kendi kültürü ile yerleştiği kültür arasında kalarak çelişkiler yaşayabilir.

Kültürlenmenin karışık yapısını daha kolaylaştırmak amacıyla kültürlenme stratejileri ve grupları oluşturulmuştur. Toplumların bazılarında birden çok grup olabilir.

Berry ve Sam (1997) çok kültürlü toplumlarda gruplar arasında olan kültürlenmenin ortaya çıkmasında ve çeşitlenmesinde üç etkenin etkili olduğunu vurgulamışlardır. Bunlar; yer değiştirme, isteklilik ve sürekliliktir.

Konuklar geldikleri kültürde daimi yaşamayacakları için kısa süreli ya da geçici ziyaretçileridir. Konuk grupları heterojendir ve kültürlenme tecrübeleri belirli bir amaca yöneliktir. Bu nedenle konukların daha kolay adapte olmaları beklenmektedir. Mülteciler geçici ve gönülsüz göç yaşamış kişilerdir. Mülteciler kültürlenme sürecinden önce savaş, kıtlık, işkence, mahrumiyet gibi olumsuz olaylar yaşamışlardır (Berry ve Sam, 1997).

Etnik kültürel grupların kendi kültürlerinde hayat tecrübelerinin olmaması insanların adaptasyonlarını olumlu etkilediği görülmüştür (Farver vd., 2002). Diğer taraftan bu etnik kültürel gruplardan bazıları kendilerinin diğer gruplardan farklı olduklarını düşünürler. Bu düşünce sebebiyle bu gruplar diğer gruplara karşı çıkma, kendini çevreleme şeklinde bir durum oluşmaktadır. Sonuçta bir

çeşit kabile yaşantısı veya cemaatçilik gibi yaşamlara da benzeyebilir (Bilgin,1994).

2.3.2 Kültürlenme Stratejileri

Kültürlenme kavramı, Kişilerin ve grupların diğer kültürdeki bireylerle uzun zamanlı iletişimleri sonucunda ortaya çıkan, insanları davranışsal ve psikolojik etkileyen süreç olarak tanımlanabilmektedir.

Bireyler devamlı olarak farklı kültürel ortamlarla kaynaşarak yaşamlarını sürdürürler. Bu ortamlarda bireylerin düşünceleri, davranışları ve duyguları düzenlenir (Kim vd., 2001; Sam, 1992). Bu sebeple bireyler arasında devamlı bir sosyal etkileşimin olması sonucu değişim süregider. İnsanlar aynı anda farklı kültürlerin ortamında kalarak sürekli değişim yaşarlar. Topluluklarda çok kültürlü bir ortamın olması kültürel gruplar ve bunların nasıl kültürlendiği sorusu büyük öneme sahiptir (Berry vd., 1989)

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modelinde ve nicel araştırma deseninde hazırlanmıştır. Tarama modellenli araştırmalar mevcut durumu betimleyen araştırmalardır (Karasar, 2011). İlişkisel tarama modeli iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlar. İlişkisel çözümleme iki türlü yapılabilir. Bunlar; korelasyon türü ilişki ya da karşılaştırma yolu ile elde edilen ilişkilerdir. Korelasyon türü ilişki aranan araştırmalarda, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, birlikte bir değişme varsa bunun nasıl olduğu öğrenilmeye çalışılır (Karasar, 2011).

Korelasyonel araştırmalar ise kendi içinde keşfedici ve yordayıcı olarak ikiye ayrılırlar. Keşfedici araştırmalar, değişkenler arası ilişkileri çözümleyerek önemli bir olayı anlamaya çalışmak için kullanılır. Yordayıcı araştırmalarda ise değişkenler arasındaki ilişkiler incelenir. İlişki kurulan değişkenlerin birinden yola çıkmak suretiyle diğer değişkenin, bilinen değerine karşılık gelen bilinmeyen değeri belirlenmeye çalışılır (Karasar, 2012, Creswell, 2017).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırma İstanbul ili Sultangazi, Bağcılar, Beyoğlu ilçelerindeki 384 kişi ile gerçekleşmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubu Suriye'den Türkiye'ye göç etmiş Suriyeli Türkmen kişilerdir. Araştırmanın çalışma grubunun seçilme aşamasında evren içinden oluşturulan modele bağlı kalarak planlanmış seçim modeli uygulanmıştır.

Araştırmanın bu kısmında, katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ile ilgili edinilen bilgilere yer verilmiştir. Söz konusu çözümlerler Frequencies yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup Tablo1.'de tablolastırılarak sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	209	54
	Erkek	175	46
	Toplam	384	100
Medeni Durum	Evli	196	51
	Bekar	125	33
	Dul	45	12
	Diğer	18	5
	Toplam	384	100
Eğitim Durumu	Bir okul bitirmede	68	18
	İlköğretim	46	12
	Ortaokul	78	20
	Lise	148	39
	Lisans ve üstü	44	11
	Toplam	384	100
Çalışma Durumu	Çalışıyor	170	44
	Çalışmıyor	214	56
	Toplam	384	100
Gelir Düzeyi	Düşük	130	34
	Orta	124	32
	Yüksek	130	34
	Toplam	384	100
Çocuğunuz var mı?	Evet	196	51
	Hayır	188	49
	Toplam	384	100
Türkiye'de yaşamaktan mutlu musunuz?	Evet	171	45
	Hayır	213	55
	Toplam	384	100
Ülkenize geri dönmek ister misiniz?	Evet	184	48
	Hayır	200	52
	Toplam	384	100

Tablo 1.'de, sığınmacıların %54'ü kadın ve %46'sı erkektir. Yine sığınmacıların %51'i evli, %33'ü bekâr, %12'si dul ve %5'i diğer medeni duruma sahiptir.

Eğitim durumu açısından, sığınmacıların %18'i bir okul bitirmemiş, %12'si ilköğretim, %20'si ortaokul, %39'u lise ve %11'i lisans ve üstü mezunudur. Çalışma durumu açısından %44'ü çalışıyor ve %46'sı çalışmıyordur.

Gelir düzeyi açısından %34'ü düşük, %32'si orta ve %34'ü yüksek gelir düzeyine sahiptir. Çocuğu olma durumu açısından %51'i çocuğu var ve %49'u çocuğu olmadığını belirtmiştir. Türkiye'de yaşamaktan mutlu olma durumu açısından %45'i mutlu ve %55'i mutsuz olduğunu belirtmiştir. Ülkelerine geri dönme durumu açısından %48'i dönmek istiyor ve %52'si dönmek istemediğini belirtmiştir.

3.3 Veriler ve Toplanması

Araştırmanın çalışma grubuna ulaşmak amacı ile bulundukları veya bulunması muhtemel alan ve konumlara gidilmiştir. Öncelikle Suriyeli göçmenler içerisindeki kısıtlı bir grup olan Türkmenleri bulma ihtiyacı Suriye Konsolosluğu'nun başvuru ofisini hedef lokasyon olarak seçilmesine neden olmuştur.

Suriye Konsolüğünün Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile olan diplomatik sıkıntıları nedeni ile geçici koruma statüsüne sahip hiçbir göçmen ile yapılacak akademik olan veya olmayan araştırmaya izin veremeyecekleri sözlü olarak beyan edilmiştir. Bu nedenle konsolosluğun sorumluluk alanı dışında olan başvuru ofisi bekleme sırasındaki Suriyeli Türkmen kişilere uygulama yapılmaya çalışılmıştır. Bu kişilerin yardımları ve yönlendirmeleri ile ise mevzu bahis ilçelerdeki diğer çalışma grubuna ulaşılmıştır. Katılımcılar; Sultangazi, Bağcılar, Beyoğlu semtlerinde yaşayan esnaflardan, semt pazarlarına ve camiiye giden Suriyeli Türkmen bireylerden oluşmuştur.

Örneklem grubuna anketler verildikten sonra bireyler araştırmacı tarafından araştırmanın amacı ve anketlerin cevaplandırılmasıyla ilgili aydınlatılmış onam formu ile bilgilendirilmiştir. Uygulama sırasında tam bilgilendirilmiş onamlar alınarak etik kurallara uygun şekilde uygulama gerçekleştirilmiştir.

Araştırmalarda evren ve örneklem grubu seçilirken belli sınırlayıcı olgu ya da kavramlardan yararlanılır. Bu olgu yada kavramlar bazen bir nitelik olabilirken bazen bir coğrafi alan içinde kalan insanları kapsayabilmektedir. Bu sınırlayıcı faktörler sayesinde çalışma grubu kesin ve net şekilde tanımlanabilmekte ve ayrıştırılabilmektedir. Bu gerekliliğin nedeni araştırmanın güvenilirlik ve geçerlilik açısından tekrarlanabilir olma niteliğini katkı sunmaktır. Araştırmanın bu durumu sınırlılık kısmında belirtilecek ve aynı zamanda öneriler kısmında gelecekte yapılacak olan araştırmalara dikkat edilmesi husus olarak belirtilmiştir.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama sürecinde Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA), Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Kültürlenme Ölçeği kullanılacaktır. Aşağıda bu ölçeklerin psikometrik özellikleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

341 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular yer almaktadır.

342 İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

30 madden oluşan İÖA ve farklı maddeler toplanarak dört bağlanma prototipini ölçmek amacıyla Griffin ve Bartholomew'un (1994a)' de geliştirilmiştir. İÖA, Hazan ve Shaver'ın (1987) bağlanma ölçümündeki paragraflarından, Bartholomew ve Horowitz'in (1991) İA ve Collins ve Read'in (1990) Yetişkin Bağlanma Ölçeği'nde kullanılan maddelerden oluşturulmuştur. Amaç, bağlanma tarzlarıyla ilgili bazı maddelerin toplanması sonucu bu toplamın her bir ölçekteki madde sayısına bölünmesi ile güvenli, kayıtsız, saplantılı, korkulu bağlanma tarzlarını ölçmektir. Katılımcılar 7 seçenekli bir ölçek üzerinden kendilerine yakın olan ve onları tanımlayan maddeleri işaretlemişlerdir. (Beni hiç tanımıyor =1, Tamamıyla tanıyor=7) Saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülürken, güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri 5'er madde ile ölçülmektedir. Bu maddeler 4 bağlanma stilini dört bağlanma stilini

oluşturan ve bunları ölçmeyi amaçlayan maddelerin toplamından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Sümer ve Güngör (1999)'da yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ölçek 30 maddeden 17 maddeye indirgenmiştir. Ölçekten en az 17 puan, en fazla 119 puan alınabilmektedir. İlişki Ölçekleri Anketinin iç tutarlılık katsayıları alt boyutlar için .27 ile .61 değerleri arasındadır. Bu çalışmada alt boyutlar için iç tutarlılık kat sayıları .28 ile .59 değerleri arasındadır.

343 Beck Depresyon Envanteri

Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ): Beck'in (1961) geliştirdiği Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), depresyon tanısı koymaktan ziyade, belirtilerin ne derece olduğunu belirlemekle birlikte depresyonda görülen somatik, duygusal ve bilişsel belirtileri ölçmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Hisli tarafından 1989 yılında hazırlanmış ve geçerlilik çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Depresyona ait semptomlar ve davranışlar bazı cümlelerle tanımlanmış ve 0,1,2,3 şeklinde numaralar verilmiştir. "0" numaralı seçenek depresif belirtilerin olmadığını; 1, 2 ve 3 numaralı seçenekler ise depresif belirtinin yoğunluğunu gösterecek şekilde hazırlanmıştır. Bireylerden şimdiki durumları dahil son bir haftayı kapsayacak şekilde durumlarını en iyi tanımlayan ifadeyi seçmeleri istendi ve sonuç maddelerdeki puanların toplamı ile elde edildi. Şiddet olarak 0-9 minimal, 10-16 hafif, 17-29 orta, 30-63 şiddetli depresyon olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .71 olarak bulunmuştur. Bu çalışmanın iç tutarlılık oranı .69 olarak belirlenmiştir.

344 Kültürlenme Ölçeği

Kültürlenme ölçeği, Aliyev ve Öğülmüş tarafından 2016 yılında geliştirilmiştir. Bu süreçte ölçekle ilgili ölçekle ilgili boyutlar oluşturulmuştur. Bunlar, asimilasyon, ayrılma ve bütünleşmedir. Kültürlenme farklı yöntem ve şekillerle ölçülmekle birlikte Aliyev ve Öğülmüş rastgele oluşturulmuş 84 maddeden, 5'li likert tarzında ortaya koymuştur. (5=tamamen katılıyorum, 1=hiç katılmıyorum) Ölçekte asimilasyon stratejisi 29, ayrılma stratejisi 24, bütünleşme stratejisi 31,

madde ile ölçülmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık oranı .67'dir. Bu çalışmanın iç tutarlılık oranı ise .62'dir.

3.5 Verilerin Analizi

Örnekleme giren katılımcılara uygulanan ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Örnekleme oluşturan katılımcıların demografik bilgileri ile ilgili bulgular için frekans analizi uygulanmıştır. Ölçeklerin güvenirlilik değerlerinin belirlenmesi için Cronbach Alfa değerleri belirlenmiştir. Araştırmada, anket yöntemi sonucu elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan bir diğer test tekniği de normallik testidir. Bu test, parametrik test yöntemlerinin kullanılabilirliğinin temel bir şartı olan “verilerin normal bir dağılıma sahip olma” koşulunu ortaya koyan bir test tekniğidir. Normallik testinde Skewness ve Kurtosis değerlerinin (-2) ila (+2) aralığında olması beklenmektedir. Bu koşulun yerine geldiği durumlarda verilerin normal dağılıma sahip olduğu varsayılır.

Tablo 2

Normallik Sinamasına Ait Bulgular

	N	Min.	Max.	Ort.	s	Çarpıklık		Basıklık	
						Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Depresyon	384	,00	48,00	12,49	8,55	1,312	,125	1,750	,248
Korkulu Bağlanma	384	1,00	6,25	3,65	1,13	-0,030	,125	-0,208	,248
Kayıtsız Bağlanma	384	1,00	7,00	4,47	1,00	-0,437	,125	1,262	,248
Güvenli Bağlanma	384	3,20	7,00	4,52	,93	0,430	,125	-0,278	,248
Saplantılı Bağlanma	384	1,00	14,25	3,86	1,69	1,475	,125	1,157	,248
Kültürlenme	384	1,14	4,95	3,05	,77	-0,483	,125	0,092	,248

Tablo 2.'de, depresyon, korkulu bağlanma, kayıtsız bağlanma, güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kültürlenme puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayısı dikkate alındığında, değişkenlerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır (± 2). Verilerin normal dağılıma sahip olduğuna karar verildikten sonra parametrik testlerden Bağımsız grup T Testi, Tek Yönlü

Varyans Analizi ve Pearson Korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Sayısal gelişmelerle ilgili veriler tablolar haline getirilip yorumlanmış, anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = 0,05$ düzeyinde test edilmiştir.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, örneklem grubuna ait demografik bilgilerin açıklanması ve araştırmanın alt problemlerinin yanıtlanması için elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntem ile analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara yönelik tablolara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1 T Test ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları ve Yorumlanması

Bu bölümde katılımcıların depresyon, korkulu bağlanma, kayıtsız bağlanma, güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kültürlenme tutumlarının demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Bağımsız Grup T testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.'de sığınmacıların depresyon düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, kadın ve erkek sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 3

Katılımcıların cinsiyetine göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	n	$\bar{x}$	s	t	p
Depresyon	Kadın	209	11,83	6,93	-1,610	0,108
	Erkek	175	13,29	10,12		
Korkulu Bağlanma	Kadın	209	3,50	0,98	-2,801	0,005*
	Erkek	175	3,83	1,26		
Kayıtsız Bağlanma	Kadın	209	4,51	1,03	0,868	0,386
	Erkek	175	4,42	0,97		
Güvenli Bağlanma	Kadın	209	4,51	0,84	-0,182	0,856
	Erkek	175	4,53	1,02		
Saplantılı Bağlanma	Kadın	209	4,19	2,01	4,458	0,000**
	Erkek	175	3,47	1,09		
Ayrılma	Kadın	209	2,99	,81	-0,776	0,438
	Erkek	175	3,05	,78		
Asimilasyon	Kadın	209	2,97	,79	-0,617	0,537
	Erkek	175	3,02	,74		
Bütünleşme	Kadın	209	3,11	,82	-0,736	0,462
	Erkek	175	3,17	,73		
Kültürlenme	Kadın	209	3,02	0,79	-0,719	0,472
	Erkek	175	3,08	0,74		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Bağlanma stillerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, kadın ve erkek sığınmacıların kayıtsız ve güvenli bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p > 0,05$). Diğer bir taraftan kadın ve erkek sığınmacıların korkulu ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu bulgu sonucunda, erkek (3,83) sığınmacıların korkulu bağlanma stili kadın (3,50) sığınmacılara göre daha yüksektir. Kadın (4,19) sığınmacıların saplantılı bağlanma stili erkek (3,47) sığınmacılara göre daha yüksektir.

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ile kültürlenme toplam puanının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, kadın ve erkek sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 4

Katılımcıların medeni durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	s	F	p
Depresyon	Evli	196	12,33	8,73	1,690	0,169
	Bekar	125	11,70	8,10		
	Dul	45	14,29	9,21		
	Diğer	18	15,28	7,51		
	Toplam	384	12,49	8,56		
Korkulu Bağlanma	Evli	196	3,63	1,17	0,459	0,711
	Bekar	125	3,62	1,08		
	Dul	45	3,76	1,07		
	Diğer	18	3,89	1,11		
	Toplam	384	3,65	1,12		
Kayıtsız Bağlanma	Evli	196	4,48	1,00	0,067	0,977
	Bekar	125	4,46	,98		
	Dul	45	4,43	1,06		
	Diğer	18	4,53	1,08		
	Toplam	384	4,47	1,00		
Güvenli Bağlanma	Evli	196	4,54	,97	0,752	0,522
	Bekar	125	4,52	,85		
	Dul	45	4,53	,92		
	Diğer	18	4,20	,92		
	Toplam	384	4,52	,92		
Saplantılı Bağlanma	Evli	196	3,91	1,86	0,390	0,760
	Bekar	125	3,77	1,40		
	Dul	45	3,99	1,90		
	Diğer	18	3,63	1,06		
	Toplam	384	3,86	1,69		
Ayrılma	Evli	195	2,95	,78	2,128	0,096
	Bekar	125	3,11	,76		
	Dul	45	3,19	,86		
	Diğer	18	2,80	,95		
	Toplam	383	3,02	,79		
Asimilasyon	Evli	195	2,94	,74	2,129	0,096
	Bekar	125	3,03	,75		
	Dul	45	3,21	,82		
	Diğer	18	2,77	,93		
	Toplam	383	2,99	,76		
Bütünleşme	Evli	195	3,10	,73	1,344	0,260
	Bekar	125	3,20	,76		
	Dul	45	3,24	,88		
	Diğer	18	2,90	,96		
	Toplam	383	3,14	,77		
Kültürlenme	Evli	196	3,00	,73	1,821	0,143
	Bekar	125	3,11	,74		
	Dul	45	3,21	,84		
	Diğer	18	2,83	,94		
	Toplam	384	3,05	,76		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 4.'de sığınmacıların depresyon düzeyinin medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, medeni durum gruplarına göre sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Bağlanma stillerinin medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, medeni durum gruplarına göre sığınmacıların korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, medeni durum gruplarına göre sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5

Katılımcıların eğitim durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	s	F	p
Depresyon	Bir okul bitirmedi	68	13,74	9,51	0,458	0,766
	İlköğretim	46	12,15	7,68		
	Ortaokul	78	12,38	8,20		
	Lise	148	12,27	7,66		
	Lisans ve üstü	44	11,89	11,14		
	Toplam	384	12,49	8,55		
Korkulu Bağlanma	Bir okul bitirmedi	68	3,76	1,12	0,202	0,937
	İlköğretim	46	3,63	1,20		
	Ortaokul	78	3,65	1,12		
	Lise	148	3,61	1,10		
	Lisans ve üstü	44	3,65	1,20		
	Toplam	384	3,65	1,13		
Kayıtsız Bağlanma	Bir okul bitirmedi	68	4,49	1,00	0,375	0,826
	İlköğretim	46	4,48	1,00		
	Ortaokul	78	4,35	,92		
	Lise	148	4,50	1,04		
	Lisans ve üstü	44	4,55	1,05		
	Toplam	384	4,47	1,00		
Güvenli Bağlanma	Bir okul bitirmedi	68	4,45	,94	0,888	0,471
	İlköğretim	46	4,43	,92		
	Ortaokul	78	4,69	,89		
	Lise	148	4,49	,96		
	Lisans ve üstü	44	4,54	,87		
	Toplam	384	4,52	,93		
Saplantılı Bağlanma	Bir okul bitirmedi	68	3,58	1,19	0,721	0,578
	İlköğretim	46	4,05	1,88		
	Ortaokul	78	3,88	2,02		
	Lise	148	3,88	1,59		
	Lisans ve üstü	44	4,02	1,85		
	Toplam	384	3,86	1,69		
Ayrılma	Bir okul bitirmedi	68	3,09	,84	0,378	0,825
	İlköğretim	46	2,99	,91		
	Ortaokul	78	3,00	,82		
	Lise	148	2,97	,77		
	Lisans ve üstü	44	3,10	,69		
	Toplam	384	3,02	,80		
Asimilasyon	Bir okul bitirmedi	68	3,06	,80	0,381	0,822
	İlköğretim	46	2,97	,86		
	Ortaokul	78	2,97	,78		
	Lise	148	2,95	,74		
	Lisans ve üstü	44	3,06	,71		
	Toplam	384	2,99	,77		
Bütünleşme	Bir okul bitirmedi	68	3,17	,82	0,152	0,962
	İlköğretim	46	3,13	,86		
	Ortaokul	78	3,15	,77		
	Lise	148	3,10	,75		
	Lisans ve üstü	44	3,18	,76		
	Toplam	384	3,14	,78		
Kültürlenme	Bir okul bitirmedi	68	3,11	,81	0,283	0,889
	İlköğretim	46	3,03	,86		
	Ortaokul	78	3,05	,77		
	Lise	148	3,01	,74		
	Lisans ve üstü	44	3,11	,70		
	Toplam	384	3,05	,77		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 5.'da sığınmacıların depresyon düzeyinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, eğitim durumu gruplarına göre sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Bağlanma stillerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, eğitim durumu gruplarına göre sığınmacıların korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, eğitim durumu gruplarına göre sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6

Katılımcıların çalışma durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	s	t	p
Depresyon	Çalışıyor	170	12,38	8,01	-0,229	0,819
	Çalışmıyor	214	12,58	8,97		
Korkulu Bağlanma	Çalışıyor	170	3,6	1,13	-0,735	0,463
	Çalışmıyor	214	3,69	1,13		
Kayıtsız Bağlanma	Çalışıyor	170	4,45	0,99	-0,382	0,703
	Çalışmıyor	214	4,49	1,02		
Güvenli Bağlanma	Çalışıyor	170	4,53	0,92	0,076	0,940
	Çalışmıyor	214	4,52	0,93		
Saplantılı Bağlanma	Çalışıyor	170	3,78	1,58	-0,866	0,387
	Çalışmıyor	214	3,93	1,77		
Ayrılma	Çalışıyor	170	3,01	,83	-0,154	0,877
	Çalışmıyor	214	3,02	,78		
Asimilasyon	Çalışıyor	170	3,01	,78	0,370	0,711
	Çalışmıyor	214	2,98	,76		
Bütünleşme	Çalışıyor	170	3,13	,81	-0,043	0,966
	Çalışmıyor	214	3,14	,75		
Kültürlenme	Çalışıyor	170	3,05	0,79	0,071	0,943
	Çalışmıyor	214	3,05	0,74		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 6.'da sığınmacıların depresyon düzeyinin çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, çalışan ve çalışmayan sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Bağlanma stillerinin çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, çalışan ve çalışmayan sığınmacıların korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, çalışan ve çalışmayan sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 7

Katılımcıların gelir düzeyine göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Gelir Düzeyi	N	$\bar{x}$	s	F	p
Depresyon	Düşük	130	13,25	8,73	0,796	0,452
	Orta	124	11,96	8,46		
	Yüksek	130	12,25	8,46		
	Toplam	384	12,49	8,55		
Korkulu Bağlanma	Düşük	130	3,68	1,17	0,172	0,842
	Orta	124	3,60	1,07		
	Yüksek	130	3,66	1,14		
	Toplam	384	3,65	1,13		
Kayıtsız Bağlanma	Düşük	130	4,49	1,02	1,276	0,280
	Orta	124	4,36	1,10		
	Yüksek	130	4,56	,88		
	Toplam	384	4,47	1,00		
Güvenli Bağlanma	Düşük	130	4,53	,93	0,410	0,664
	Orta	124	4,46	,98		
	Yüksek	130	4,57	,87		
	Toplam	384	4,52	,93		
Saplantılı Bağlanma	Düşük	130	3,77	1,72	0,427	0,653
	Orta	124	3,96	1,94		
	Yüksek	130	3,86	1,38		
	Toplam	384	3,86	1,69		
Ayrılma	Düşük	130	3,04	,86	1,691	0,186
	Orta	124	3,10	,77		
	Yüksek	130	2,92	,76		
	Toplam	384	3,02	,80		
Asimilasyon	Düşük	130	3,01	,81	2,651	0,072
	Orta	124	3,09	,74		
	Yüksek	130	2,87	,73		
	Toplam	384	2,99	,77		
Bütünleşme	Düşük	130	3,13	,84	1,279	0,280
	Orta	124	3,22	,75		
	Yüksek	130	3,06	,73		
	Toplam	384	3,14	,78		
Kültürlenme	Düşük	130	3,06	,83	1,886	0,153
	Orta	124	3,14	,74		
	Yüksek	130	2,95	,72		
	Toplam	384	3,05	,77		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 7.'de sığınmacıların depresyon düzeyinin gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, gelir durumu gruplarına göre sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Bağlanma stillerinin gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, gelir durumu gruplarına göre sığınmacıların korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA sonucunda, gelir durumu gruplarına göre sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8

Katılımcıların çocuğunun olma durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Çocuğunuz var mı?	n	$\bar{x}$	s	t	p
Depresyon	Evet	196	11,99	8,14	-1,182	0,238
	Hayır	188	13,02	8,95		
Korkulu Bağlanma	Evet	196	3,64	1,16	-0,224	0,823
	Hayır	188	3,66	1,09		
Kayıtsız Bağlanma	Evet	196	4,46	1,02	-0,304	0,761
	Hayır	188	4,49	,99		
Güvenli Bağlanma	Evet	196	4,57	,95	0,983	0,326
	Hayır	188	4,47	,90		
Saplantılı Bağlanma	Evet	196	3,91	1,68	0,516	0,606
	Hayır	188	3,82	1,70		
Ayrılma	Evet	196	3,04	,78	,521	0,603
	Hayır	188	2,99	,82		
Asimilasyon	Evet	196	3,00	,75	,402	0,688
	Hayır	188	2,97	,79		
Bütünleşme	Evet	196	3,16	,77	,580	0,562
	Hayır	188	3,11	,78		
Kültürlenme	Evet	196	3,07	,75	0,510	0,611
	Hayır	188	3,03	,78		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 8.'de sığınmacıların depresyon düzeyinin çocuğu olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, çocuğu olan ve olmayan sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Bağlanma stillerinin çocuğu olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, çocuğu olan ve olmayan sığınmacıların korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının çocuğu olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, çocuğu olan ve olmayan sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 9

Katılımcıların Türkiye’de yaşamaktan mutlu olma durumuna göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

	Türkiye’de yaşamaktan mutlu musunuz?	n	$\bar{x}$	s	t	p
Depresyon	Evet	171	12,78	8,66	0,581	0,562
	Hayır	213	12,27	8,47		
Korkulu Bağlanma	Evet	171	3,64	1,10	-0,111	0,912
	Hayır	213	3,66	1,15		
Kayıtsız Bağlanma	Evet	171	4,36	,96	-2,017	0,044*
	Hayır	213	4,56	1,03		
Güvenli Bağlanma	Evet	171	4,55	,91	0,505	0,614
	Hayır	213	4,50	,94		
Saplantılı Bağlanma	Evet	171	3,81	1,55	-0,599	0,550
	Hayır	213	3,91	1,80		
Ayrılma	Evet	171	2,98	,78	-0,799	0,425
	Hayır	213	3,05	,81		
Asimilasyon	Evet	171	2,98	,75	-0,221	0,825
	Hayır	213	3,00	,79		
Bütünleşme	Evet	171	3,14	,76	0,067	0,947
	Hayır	213	3,13	,80		
Kültürlenme	Evet	171	3,04	,75	-0,293	0,770
	Hayır	213	3,06	,78		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 9.'da sığınmacıların depresyon düzeyinin Türkiye'de yaşamaktan mutlu olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, Türkiye'de yaşamaktan mutlu olan ve olmayan sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Bağlanma stillerinin Türkiye'de yaşamaktan mutlu olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, Türkiye'de yaşamaktan mutlu olan ve olmayan sığınmacıların korkulu, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Diğer bir taraftan Türkiye'de yaşamaktan mutlu olan ve olmayan sığınmacıların kayıtsız bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu sonucunda, Türkiye'de yaşamaktan mutlu olmayan sığınmacıların (4,56) kayıtsız bağlanma stili Türkiye'de yaşamaktan mutlu olan sığınmacılara (4,36) göre daha yüksektir.

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının Türkiye'de yaşamaktan mutlu olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, Türkiye'de yaşamaktan mutlu olan ve olmayan sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10

Katılımcıların ülkelerine geri dönmek isteyip istemelerine göre depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ülkenize geri dönmek ister misiniz?		n	$\bar{x}$	s	t	p
Depresyon	Evet	184	12,23	8,20	-0,585	0,559
	Hayır	200	12,74	8,88		
Korkulu Bağlanma	Evet	184	3,63	1,16	-0,310	0,757
	Hayır	200	3,67	1,10		
Kayıtsız Bağlanma	Evet	184	4,48	1,00	0,231	0,817
	Hayır	200	4,46	1,01		
Güvenli Bağlanma	Evet	184	4,58	0,98	1,256	0,210
	Hayır	200	4,47	0,87		
Saplantılı Bağlanma	Evet	184	3,78	1,56	-0,957	0,339
	Hayır	200	3,94	1,81		
Ayrılma	Evet	184	2,97	,81	-1,111	0,267
	Hayır	200	3,06	,79		
Asimilasyon	Evet	184	2,94	,76	-1,307	0,192
	Hayır	200	3,04	,77		
Bütünleşme	Evet	184	3,09	,82	-1,184	0,237
	Hayır	200	3,18	,74		
Kültürlenme	Evet	184	3,00	0,78	-1,228	0,220
	Hayır	200	3,09	0,75		

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 10.'de sığınmacıların depresyon düzeyinin ülkelerine geri dönme istekleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, ülkelere geri dönmeyi isteyen ve istemeyen sığınmacıların depresyon aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Bağlanma stillerinin ülkelere geri dönme istekleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, ülkelere geri dönmeyi isteyen ve istemeyen sığınmacıların korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma stili aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Ayrılma, asimilasyon, bütünleşme alt boyut puanları ve kültürlenme toplam puanının ülkelere geri dönme istekleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t

testi sonucunda, ülkelerine geri dönmeyi isteyen ve istemeyen sığınmacıların kültürlenme aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 11

Katılımcıların depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme ölçek puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi

	Depresyon	Korkulu Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma	Güvenli Bağlanma	Saplantılı Bağlanma	Ayrılma	Asimilasyon	Bütünleşme	Kültürlenme
Depresyon	r 1 p N 384								
Korkulu Bağlanma	r ,339** p ,000 N 384	1 384							
Kayıtsız Bağlanma	r ,046 p ,367 N 384	,252** ,000 384	1 384						
Güvenli Bağlanma	r -,175** p ,001 N 384	-,277** ,000 384	-,133** ,009 384	1 384					
Saplantılı Bağlanma	r ,098 p ,055 N 384	,039 ,449 384	,174** ,001 384	-,062 ,222 384	1 384				
Ayrılma	r -,054 p ,290 N 384	-,067 ,191 384	-,013 ,805 384	,009 ,856 384	,004 ,945 384	1 384			
Asimilasyon	r -,076 p ,139 N 384	-,077 ,132 384	-,028 ,588 384	,005 ,928 384	,022 ,665 384	,938** ,000 384	1 384		
Bütünleşme	r -,079 p ,123 N 384	-,065 ,202 384	-,033 ,519 384	,000 ,993 384	,008 ,877 384	,945** ,000 384	,953** ,000 384	1 384	

* $p \leq 0,05$; ** $p < 0,01$.

Tablo 11.'de sığınmacıların depresyon, bağlanma stilleri ve kültürlenme puanları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile belirlenmiştir. Katılımcıların depresyon düzeyi ile korkulu bağlanma arasında pozitif yönlü, orta derece ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=0,339$; $p < 0,01$). Bu bulgu sonucunda sığınmacıların depresyon düzeyi artıkça korkulu bağlanmaları artmaktadır.

Katılımcıların depresyon düzeyi ile güvenli bağlanma arasında negatif yönlü, zayıf derece ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=-0,175$; $p < 0,01$). Bu bulgu sonucunda sığınmacıların depresyon düzeyi azaldıkça güvenli bağlanmaları artmaktadır.

Katılımcıların depresyon düzeyi ile kayıtsız ve saplantılı bağlanma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Katılımcıların depresyon düzeyi ile ayrılma, asimilasyon, bütünleşme ve kültürlenme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Katılımcıların bağlanma stilleri ile ayrılma, asimilasyon, bütünleşme ve kültürlenme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada Suriyeli Türkmen sığınmacıların depresyon, bağlanma ve kültürlenme düzeylerinin ilişkisi ortaya konmuştur. Sosyodemografik özellikler depresyon, bağlanma ve kültürlenme tutumları ile karşılaştırılmış ve depresyon, bağlanma ve kültürlenme tutumları arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Çalışmada sığınmacıların depresyon düzeyi ile ilişkili bir faktör olmadığı tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda ise Yeniçeri vd. tarafından 2017 yılında Hatay'da yaşayan 18-65 yaş arası Suriyeli sığınmacılar üzerinde yapılan çalışmada sığınmacılarda depresyon prevalansı %71,9 bulunmuştur. Aynı zamanda yaşayan, boşanmış, eşi ölmüş, çalışmayan, ailesinde ve geçmişinde psikolojik sıkıntılar yaşayan, maddi zorluk yaşayan erkeklerde depresyon daha yüksek bulunmuştur. Ceylan'ın (2016) yılında yaptığı çalışmada kadınların depresyon düzeyi %40 iken, erkeklerin depresyon düzeyi %55,2'dir. Bu durum bize erkeklerin kadınlara göre klinik düzeyde depresyon sınır seviyesinin üzerinde olduğunu göstermiş olup, cinsiyet ile depresyon düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İnanc (2018)' de göç öncesinde ve göç sırasında olan yaşamışlıkların kadınlarda sonraki yaşamlarında ruh sağlığını etkilediği saptanmıştır. Deneyimlenen bu olaylar neticesinde depresyon ve anksiyetenin yanı sıra travma sonrası stres bozukluğuna (TSSB) neden olabileceği ortaya çıkmıştır.

Kadın sığınmacılar Türkiye'de kira, işsizlik, ev paylaşımı, eşya, faturalar ..vb. sebeplerden dolayı yaşam koşullarının zor olduğundan bahsetmişlerdir. Bu olayların gündelik hayatta kendilerini olumsuz etkilediği, stresin baş gösterdiği durumlardır. Kaya (2019) çalışmasında sığınmacıların olası depresyon oranını

%47,7 bulmuştur. Buna göre, kadın olmak, fiziksel ya da bedensel bir rahatsızlığın söz konusu olması ruh sağlığının olumsuz etkilenmesine, travma tipi sayısında artışa sebep olmuş ve depresyon ile ilişkili bulunmuştur. Maddi olanakların iyi olmaması ve sağlık sorunlarını olarak değerlendirme artmış depresyon riski ile ilişkili diğer etmenlerdir. Ayten vd. (2014) çalışmasında sığınmacıların depresif eğilimleri ortalamanın üzerinde (M=26.3) bulunmuştur. Ayrıca kadınların depresif eğilimlerini gösteren puanlar, erkeklerin puanlarına göre önemli sayılabilecek bir oranda daha fazladır. Yaş ile depresif eğilim arasında oldukça zayıf düzeyde olumlu ve istatistiksel açıdan anlamsız bir ilişki görülmüştür. Buna göre, yaş ilerledikçe bireylerin depresif eğilimlerinin artma ya da azalma şeklinde bir değişiklik göstermediği ifade edilebilir.

Bu araştırmada sığınmacıların depresyon düzeyi artıkça korkulu bağlanmaları artmakta ve güvenli bağlanmaları azalmaktadır. Erkek sığınmacıların korkulu bağlanma stili kadın sığınmacılara göre daha yüksek, kadın sığınmacıların saplantılı bağlanma stili erkek sığınmacılara göre daha yüksek, Türkiye’de yaşamaktan mutlu olmayan sığınmacıların kayıtsız bağlanma stili Türkiye’de yaşamaktan mutlu olan sığınmacılara göre daha yüksektir. Benzer bir çalışma da ise Kavak (2017) çalışmasında ise zorunlu göç ile bağlanma stilleri arasında ilişki olmadığı bulunmuştur.

Bu araştırmada sığınmacıların ayrılma, asimilasyon, bütünleşme ve kültürlenme düzeyini etkileyen bir faktör olmadığı tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda ise Şeker (2006) çalışmasında Bulgaristan’ dan göç eden grubun ise kültürlenme stratejilerinden asimilasyon stratejisini tercih ettiği gözlenmiştir. Medeni duruma göre asimilasyon, marjinalleşme ve ayrılma stratejilerinde farklılaşma yaşanmaktadır. Evli olan katılımcıların asimilasyon ve marjinalleşme stratejilerini, daha az tercih ettiği söylenebilir. Bütünleşme stratejisinde evli ve bekarlar arasında farklılaşma gözlenmemekle birlikte bekar katılımcıların bu stratejiyi daha az tercih ettikleri ortaya konmuştur. Bekar katılımcıların evli katılımcılara oranla ayrılma stratejisini daha az tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Dört stratejide de eğitim durumuna göre farklılaşma olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim seviyesi azaldıkça bütünleşme ve

ayrılma stratejisinin daha fazla tercih edildiği ifade edilebilir. Eğitim durumundaki artışa paralel olarak asimilasyon stratejisini tercih etmenin de arttığı gözlenmiştir. Aliyev (2011)'de çalışmasında kültürlenmenin sadece medeni durum ve öğrenim alanına göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Evli ve dul olan katılımcıların kültürlenme puanları bekar olanların puanlarına göre düşük olduğu görülmektedir. Diğer taraftan dil konusunda eğitim almayan katılımcıların eğitim alan katılımcılara göre kültürlenme puanlarının daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kültürlenme düzeyleri incelendiğinde asimilasyon, ayrılma ve bütünleşme boyutlarının hiçbirinde anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Katılımcıların medeni durum değişkeni açısından incelendiğinde tüm boyutlarda (asimilasyon, ayrılma, bütünleşme) anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına bakıldığında bekar olanların diğer gruplara göre daha çok asimile olduğu ve ayrılma yaşadığı söylenebilir. Diğer yandan evli katılımcıların da daha çok bütünleştiği söylenebilir. Katılımcıların yaş değişkeni açısından bakıldığında sadece ayrılma ve bütünleşme boyutlarda anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Bu çalışmanın sonuçlarına göre 17-25 yaş grubu katılımcıların ayrılma puanlarının diğer yaş gruplarına göre (26-33 yaş, 34-45 yaş) yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında yaşın ilerlemesinin bütünleşme puanlarını artırdığı görülmektedir. 34-45 yaş grubu katılımcıların diğer yaş gruplarına göre bütünleşmelerinin daha kolay olduğu söylenebilir. Oğuz (2013) çalışmasında ağırlıklı olarak makro ölçekte ele alınan ve gündelik hayat ölçeği göz ardı edilen bir deneyim olan zorunlu göç, sadece devletlerin sınırlarını ilgilendiren bir konu değil, gündelik hayatta sıradan insanların deneyimledikleri bir süreçtir. Bu süre zarfında belirli olmayan bir bekleme içinde olan sığınmacılar, yeni bir kültürde yaşamaya ve buna adapte olmaya çalışırken tecrübe edindikleri kültürler arası karşılaşmalar zorunlu göçe sebep olan şartları yeniden ortaya çıkarabilecek nitelikte olduğunu saptamıştır.

Namdar (2019)' da İranlı sığınmacı kadınların medeni durumları ile kaygı seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki görülmemekle birlikte İranlı sığınmacı kadınların yaşları ve kaygı seviyesi arasında istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır. 18-24 yaşındaki kadınlarda en düşükken (%22,6), 35-44 yaşındaki kadınlarda kaygı en yüksek seviyededir (%55,4). Türkiye'de maddi kaynak olma durumu ile İranlı sığınmacı kadınların kaygı seviyesi

arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmaktadır. Maddi destek kaynağı olmayan Türkiye’de yaşayan kadınlarda kaygı daha yüksektir (%47,6). Kaya (2019)’da Suriyeli mülteci çocukların cinsiyetleri ve kültürlenme stratejileri arasında istatistiksel olarak düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kız çocukların erkek çocuklarına göre bütünleşme stratejisini anlamlı bir şekilde az olarak kullandıkları belirlenmiştir. Erkek çocukların ise kız çocuklarına göre marjinalleşme stratejisine anlamlı bir şekilde daha düşük seviyede olarak başvurdukları saptanmıştır. Suriyeli mülteci çocukların geri dönme isteği ile kültürlenme stratejileri arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çocukların “hemen ülkesine dönmek isteyenler”, “savaş bitse bile Türkiye’de kalmak ve yaşamak isteyenler” ile “henüz karar vermeyenlere göre; “henüz karar vermeyenler” ile “bir an önce başka bir ülkeye gitmek isteyenler” ise “savaş bitse bile Türkiye’de kalmak ve yaşamak isteyenlere göre ayrışma stratejisini anlamlı bir şekilde daha yoğun olarak kullanmaktadır. “Savaş bitse bile Türkiye’de kalmak ve yaşamak isteyenler”, “hemen ülkesine dönmek isteyenlere göre bütünleşme ve asimilasyon stratejisini; “henüz karar vermeyenlere göre ise asimilasyon stratejisini anlamlı bir şekilde daha yoğun olarak kullanmaktadır. Arun (2018) çalışmasında Katılımcılara Bulgaristan’a geri dönmeyi isteyip istemediklerini sorulduğunda 60 (%81,1)’ı Bulgaristan’a dönmeyi düşünmediğini belirtmiştir. Katılımcıların kültürlenme stratejileri puan ortalamaları cinsiyetlerine göre karşılaştırıldığında herhangi bir istatistiksel anlamlı fark bulunmamıştır.

SONUÇ

Araştırmaya katılan sığınmacıların %54'ü kadın, %51'i evli, %39'u lise mezunu, %56'sı çalışmıyor, %34'ü düşük gelir düzeyine sahip, %51'i çocuğu var, %55'i Türkiye'de yaşamaktan mutsuz ve %52'si ülkelerine dönmek istemektedir.

- Erkek sığınmacıların korkulu bağlanma stili kadın sığınmacılara göre daha yüksektir.
- Kadın sığınmacıların saplantılı bağlanma stili erkek sığınmacılara göre daha yüksektir.
- Türkiye'de yaşamaktan mutlu olmayan sığınmacıların kayıtsız bağlanma stili Türkiye'de yaşamaktan mutlu olan sığınmacılara göre daha yüksektir.
- Sığınmacıların depresyon düzeyi artıkça korkulu bağlanmaları artmaktadır.
- Sığınmacıların depresyon düzeyi azaldıkça güvenli bağlanmaları artmaktadır.

Suriyeli sığınmacıların bağlanma, depresyon ve kültürlenme düzeylerine bakıldığı bu çalışma sonucunda sığınmacılarla yapılan klinik görüşmelerde bağlanma stillerinin dikkate alınması önerilmektedir. Güvenli bağlanmanın geliştirilmesi sığınmacılardaki depresyon düzeylerinde azalmayı sağlayacaktır.

Sığınmacıların kültürlenme düzeylerinin depresyon ile ilişkisi bulunmamıştır. Kültürlenme düzeylerin diğer ruhsal bozukluklarla ilişkisi de irdelenmelidir. İleride yapılacak araştırmalarda depresyon düzeyine etki edebilecek yaşam kalitesi, stres gibi başka faktörlerin de ele alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2011). Diasporadaki Kimlik Algılamalarına Göç Tipinin Etkisi: Almanya Ve İngiltere Türk Toplamlarının Karşılaştırması. *Sosyoloji Dergisi*, 3(20), 97-120.
- Agan, D.L. (1997). Stres Depresyon ve Anksiyete. (T. Anapa, Çev.) İstanbul:Epsilon
- Ainsworth, MDS (1978). Bowl-ainsworth bağlanma teorisi. *Davranışsal ve beyin bilimleri* , 1 (3), 436-438.
- Akalın, E. S., Cimili, C., & Kuzhan, E. (2002). Depresyon, pratisyen hekimler ve depresyon eğitimi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 11(2), 58-62.
- Akiskal, HS (2001). Kraepelin'den bir yüzyıl sonra psikiyatri pratiğinde distimi ve siklotimi. *Duyuşsal bozukluklar dergisi* , 62 (1-2), 17-31.
- Aktaş, M., & Öztekin, S. (2017, April). Göç ve Mültecilik ile İlgili Kavram Karışıklığı. In *Third Sarajevo International Conference* (p. 219).
- Aker, T., Ayata, B., Özeren, M., Buran, B., & Bay, A. (2002). Zorunlu iç göç: Ruhsal ve toplumsal sonuçları/Forced internally displacement: psychosocial consequences. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 97.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve değişme* (Vol. 2573). Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Aksoy, Z. (2012). ULUSLARARASI GÖÇ VE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM. *Journal of International Social Research*, 5(20).
- Akyürek, Ç. E., Toygar, Ş. A., & Şener, T. (2013). Örgütsel kültür ve alt kültürün örgütsel bağlılığa etkisi: sağlık çalışanları üzerine bir araştırma.

- Aliyev, R., & Öğülmüş, S. (2016). Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürlenme düzeylerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 89-123.
- Altınay, S. (1999). Gebelikte depresyon prevelansı, sosyodemografik özellikler, obstetrik risk faktörleri, kaygı düzeyi ve sosyal destek ile ilişkisi. *Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Sağlık Bakanlığı Ankara Hastanesi Aile Hekimliği. Ankara.*
- Aras, Ş., Ünlü, G., & Taş, F. V. (2007). Çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran hastalarda belirtiler, tanılar ve tanıya yönelik incelemeler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10(1), 28-37.
- Arkonaç, S. A. (2005). *Psikoloji: Zihin süreçleri bilimi*. Alfa Yayınları.
- Arieti, S., & Bemporad, J. R. (1980). The psychological organization of depression. *The American Journal of Psychiatry*.
- Atik, G., & Kemer, G. (2009). Psychometric properties of Children's Hope Scale: Validity and reliability study. *Elementary Education Online*, 8(2).
- Aydın, M. (2013) Kültür Sosyolojisinin Temel kavramları. In Alver, K. Ve Doğan, N. (Edt.), *Kültür Sosyolojisi*, (s. 47-68). Ankara: Hece
- Bakırcıoğlu, R. (2014). *Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Nostalji.
- Barrowclough, C., Tarrier, N., Humphreys, L., Ward, J., Gregg, L. ve Andrews, B. (2003). Şizofrenide benlik saygısı: kendini değerlendirme, aile tutumları ve semptomatoloji arasındaki ilişkiler. *Anormal psikoloji dergisi*, 112 (1), 92.
- Baymur, F. (1994). *Genel psikoloji*. İnkılap Kitabevi.

- Bayraktar, R. (2013). Zorunlu Göç'ten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(24), 109-126.
- Beck, A.T., Steer, R.A., Kovacs, M., & Garrison, B. (1985). Hopelessness and eventual suicide: A 10-year prospective study of patients hospitalized with suicidal ideation. *American Journal of Psychiatry*, 142 (5), doi: 10.1176/aip.142.5.559
- Beck, A. T., Emery, G., & Greenberg, R. L. (2005). *Anxiety disorders and phobias: A cognitive perspective*. Basic Books.
- Berry, JW ve Sam, DL (1997). Kültürleşme ve adaptasyon. *Kültürlerarası psikoloji el kitabı* , 3 (2), 291-326.
- Berry, JW (1999). Çoğul toplumlarda kültürlerarası ilişkiler. *Kanada Psikolojisi / Psikolojisi Canadienne* , 40 (1), 12.
- Bilgin, P. (2003). Güvenliğin bireysel ve toplumsal boyutları. *Uluslararası Çalışmalar Dergisi* , 5 (2), 203-222.
- Biner, Ö. (2016). *Türkiye'de mültecilik iltica, geçicilik ve yasallık: 'Van uydu şehir örneği'*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss, vol. II: Separation* (Vol. 2). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130(3), 201-210.
- Bowlby, J. (1983). *Attachment: Attachment and Loss Volume One* (Basic Books Classics).

- Bozkulak, S. (2005). Gecekondudan Varoşa: Gülsuyu Mahallesi. *Hatice Kurtuluş (Der.), İstanbul'da Kentsel Ayrışma, İstanbul: Bağlam Yay,* 239-266.
- Brown, GW ve Harris, TO (Eds.). (1989). *Yaşam olayları ve hastalık* . Guilford Press.
- Browne, A. ve Finkelhor, D. (1986). Çocukların cinsel istismarının etkisi: Araştırmanın gözden geçirilmesi. *Psikolojik bülten* , 99 (1), 66.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri. *İstanbul: Kaknüs*.
- Buz, S. (2004). *Zorunlu çıkış zorlu kabul: mültecilik*. Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Yayınları.
- Cassidy, J., & Shaver, P. R. (Eds.). (2002). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. Rough Guides.
- Castles, S. (2003). Towards a sociology of forced migration and social transformation. *sociology*, 37(1), 13-34.
- Cengiz, D. (2015). Zorunlu göçün mekânsal etkileri ve yerel halkın algısı; kilis örneği. *Electronic Turkish Studies*, 10(2).
- Coyne, JC (1976). Depresyonun etkileşimli bir tanımına doğru. *Psikiyatri* , 39 (1), 28-40.
- Cömert, Ö. (2018). Mükerrer çocuk suçluluğu:" Bitlis ili örneği"/Repeated juvenile delinquency:" A case of Bitlis"

- Çağlayan, S. (2011). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (17).
- Çoltu, S., & ÖZTÜRK, S. (2018). Suriyeli mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 188-198.
- Davidson RJ, McEwen BS. (2012). Social influences on neuroplasticity: stress and interventions to promote well-being”, *Nat Neurosci*.15(5):689–695.
- Demir, O. Ö. (2015). Göç politikaları, toplumsal kaygılar ve suriyeli mülteciler. *Global Politika ve Strateji Analiz*, 1.
- Demir, V. (2016). Depresyon tedavisinde terapi yöntemleri. 8 Aralık 2017, http://www.tavsiyeediyorum.com/makale_16032.htm.
- Demirkapı, E. Ş. (2014). *Çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve kimlik gelişimine etkisi ve bunların psikopatolojiler ile ilişkisi* (Master's thesis, Adnan Menderes Üniversitesi).
- Doğanay, Ü., & Keneş, H. Ç. (2016). Yazılı basında Suriyeli ‘mülteciler’: Ayrımcı söylemlerin rasyonel ve duygusal gerekçelerinin inşası. *Mülkiye dergisi*, 40(1), 143-184.
- Eastmond, M. (2007). Stories as lived experience: Narratives in forced migration research. *Journal of refugee studies*, 20(2), 248-264.
- Emgili, F. (2017). Türk Yunan Nüfus Mübadelesi Hakkındaki Araştırmalara Bir Bakış. *Tarih ve Günce*, 1(1), 29-54.
- Erdoğan, M. M., & Kaya, A. (Eds.). (2015). *Türkiye'nin göç tarihi: 14. yüzyıldan 21. yüzyıla Türkiye'ye göçler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Eren, İ., & Erdi, Ö. (2003). Obez hastalarda psikiyatrik bozuklukların sıklığı. *Klinik Psikiyatri*, 6(3), 152-157.

- Eryılmaz, A. (2016). Depresyon tanısı alan ve almayan genç yetişkin erkeklerin pozitif psikoterapi yapıları açısından karşılaştırılması. *Akademik bakış uluslar arası sosyal bilimler*, (53), ISSN: 1694-528X.
- Geçtan, E. (2006). *Psikodinamik psikiyatri ve normaldışı davranışlar*. Metis Yayınları.
- Goldenson, R. M. (1984). *Longman dictionary of psychology and psychiatry*. Addison-Wesley Longman Ltd.
- Gökçan, G., Açıkyıldız, Ç., & Ataman, S. (2015). Göç ve mültecilik. *Retrieved, February, 20, 2016*.
- Göktürk, A. (1996). Zorunlu Göç ve Bir Kent: Diyarbakır. *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Toplum ve Göç, DİE ve Sosyoloji Derneği, Mersin*.
- Göregenli, M., & Karakus, P. (2014). Göç Arastirmalarında Mekan Boyutu: Kültürel ve Mekansal Bütünleşme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 101.
- Güleç, C. (2009). *Pozitif ruh sağlığı*. Arkadaş Yayınevi.
- Gümüş, O. (2018). *Depresyon belirtisi gösteren yetişkin bireylerde Ayrılma Kaygısı Bozukluğu eş tanısının incelenmesi* (Doctoral dissertation, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gürgân, U., & Sezer, F. (2017). Aile Danışmanlığı Eğitiminin Özsaygı Ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlara Etkisi. *Education Sciences*, 12(3), 94-106.
- Güven, H. S. (2015). *Dış göç ve" işçi yatırım ortaklıkları"* (No. 168). Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.

- Haslam, N. (2006). İnsanlıktan Çıkarma: Bütünleştirici bir gözden geçirme. *Kişilik ve sosyal psikoloji incelemesi* , 10 (3), 252-264.
- Hawton, K., Salkovskis, P. M., Kirk, J. ve Clark, D. M. (1989). *Cognitive behaviour therapy for psychiatric problems A practical guide*. New York: Oxford University Press.
- Hazan, J. (2012). Geçmişten Geleceğe Zorunlu Göç: Mülteciler ve Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler. *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar*, (Der. S. Gülfer İhlamur-Öner & N. Aslı Şirin Öner), 183-197.
- Henkel, V., Bussfeld, P., Möller, HJ ve Hegerl, U. (2002). Bilişsel-davranışçı çaresizlik / umutsuzluk teorileri: geçerli depresyon modelleri? *Avrupa psikiyatri ve klinik sinirbilim arşivleri* , 252 (5), 240-249.
- Inikori, J. E. (1982). *Forced migration: the impact of the export slave trade on African societies*. Vintage.
- İnanç, B. Y., Bilgin, M., & Atıcı, M. K. (2017). Gelişim psikolojisi. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-293.
- Jacobsen, K., & Landau, L. B. (2003). The dual imperative in refugee research: some methodological and ethical considerations in social science research on forced migration. *Disasters*, 27(3), 185-206.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). Kültür ve ana babalık: Kuram ve uygulama çıkarsamaları. *Ana babalık: Kuram ve araştırma içinde*, 61-79.
- Kaya B, Kaya M.(2007). 1960'lerden günümüze depresyonun epidemiyolojisi: Tarihsel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*;10(6):3-10
- Kaya, A. (2009). *Türkiye'de iç göçler: bütünleşme mi, geri dönüş mü?: İstanbul, Diyarbakır ve Mersin örnekleri* (Vol. 11). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kaypak, Ş., & Bimay, M. (2016). Suriye savaşı nedeniyle yaşanan göçün ekonomik ve sosyokültürel etkileri: Batman örneği.

Keesing, C. R. (1981). Neutrophil transendothelial migration is independent of tight junctions and occurs preferentially at tricellular corners. *The Journal of Immunology*, 159(6), 2893-2903.

Kesebir, S. (2011). Zorunlu göçte psikopatoloji: Üç kusak arasında bir karsilastirma/Psychopathology in forced displacement: a comparison between three generations. *Anadolu psikiyatri dergisi*, 12(1), 1.

Kobak, R. R., & Hazan, C. (1991). Attachment in marriage: Effects of security and accuracy of working models. *Journal of Personality and social Psychology*, 60(6), 861.

Köknel, Ö. (2005). Ruhsal Çöküntü Depresyon. *Baskı. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.*

Köroğlu, E. (2006). *Depresyon Nedir? Nasıl Başedilir?*. Hyb.

Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.

Lee, M. Y., Greene, G. J., Mentzer, R. A., Pinnell, S., & Niles, D. (2001). Solution-focused brief therapy and the treatment of depression: a pilot study. *Journal of brief therapy*, 1(1), 33-49.

Loescher, G. (2001). *BMMYK ve Dünya Politikaları: Çok yönlü bir yol*. OUP Oxford.

Mahir, Ş., (2013). Sahra altı Afrika ülkelerinden Türkiye'ye iş göçü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(01), 083-121.

Mardani, A. (2018). Göç Hikayeleri.

- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (2014). Uluslararası göç kuramlarının bir değerlendirmesi. *Göç Dergisi*, 1(1), 11-46.
- Meşe, G. (1999). Sosyal kimlik ve yaşam stilleri. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.
- Montreuil, A., & Bourhis, R. Y. (2001). Majority acculturation orientations toward “valued” and “devalued” immigrants. *Journal of cross-cultural psychology*, 32(6), 698-719.
- Moore, W. H., & Shellman, S. M. (2004). Fear of persecution: Forced migration, 1952-1995. *Journal of Conflict Resolution*, 48(5), 723-745.
- Murray, CJ, Lopez, AD ve Dünya Sağlık Örgütü. (1996). *Küresel hastalık yükü: 1990 yılında hastalık, yaralanma ve risk faktörlerinden ölüm ve sakatlığın kapsamlı bir değerlendirmesi ve 2020'ye kadar öngörülmesi: özet*. Dünya Sağlık Örgütü.
- Müdürlüğü, G. İ. G. (2020). Türkiye göç raporu. *Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın*, (40).
- Nihat, K. (1998). *Depresyon ve Panik*. İstanbul:Nesil.
- Oflaz, F., & Vural, H. (2010). Yatan hastaların anksiyete ve depresyon düzeyleri ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-7.
- Ongan, N. T. (2012). Göç Eksenli Kalkınmanın Demografik Analizi: Gökçeada Örneği. *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 14(4).

- Otlu, B. M. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Düzeyleri ve Aile İşlevleri: Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23).
- Örsel, S., Karadağ, H., Kahıloğulları, A. K., & Aktaş, E. A. (2011). Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2).
- Özbay, F. (2015). Dünden Bugüne Aile, Kent, Nüfus. *İstanbul: İletişim*.
- Özpoyraz, N. (2002). Depresyonda nöroanatomikitle. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 5 (Özel Sayı: 4), 68-72.
- Özten, E.& Hızlı Sayar, G. (2015). Eşik Altı Travma Sonrası Stres Bozukluğu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 7(4), 348-355.
- Öztürk, M.O. (2004). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. İstanbul: Nobel.
- Rosen, D.H. (1999). *Depresyondan Kurtuluş* (A.H.Yıldız, Çev.). İstanbul: Timas.
- Palabıyık, A., & Koç, Y. (2011). Zorunlu Göç ve Fakirliğin Diğer Adı: Mülteciliğin Dünyada ve Türkiye'deki Gelişimi (2004-2007). In *International Conference on Eurasian Economies* (pp. 352-334).
- Peçe, MA, Ceyhan, MS ve AKPOLAT, A. (2016). Türkiye'de gelir dağılımının ekonomik büyümeye etkisi üzerine ekonometrik bir analiz. *Uluslararası Kültürel Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Uksad, 2 (Özel Sayı 1), 135-148.
- Plotnik, R., Geniş, T., Çiftçi, S. D., & Dağ, H. (2009). *Psikoloji'ye giriş*. Kaknüs Yayınları.

Potts, L. (1990). The world labour market: a history of migration.

Sam, DL ve Berry, JW (1995). Norveç'teki genç göçmenler arasında kültürel stres. *İskandinav psikoloji dergisi*, 36 (1), 10-24.

Shaver, P. R., & Hazan, C. (1993). Adult romantic attachment: Theory and evidence. *Advances in personal relationships*, 4, 29-70.

Shea, MT ve Hirschfeld, RM (1996). Kronik duygudurum bozukluğu ve depresif kişilik. *Kuzey Amerika Psikiyatri Klinikleri*, 19 (1), 103-120.

Spinhoven, P., Penninx, B. W., van Hemert, A. M., de Rooij, M., & Elzinga, B. M. (2014). Comorbidity of PTSD in anxiety and depressive disorders: Prevalence and shared risk factors. *Child abuse & neglect*, 38(8), 1320-1330.

Solso, R. L., Maclin, M. K., Maclin, O. H., & Ayçiçeği-Dinn, A. (2007). *Bilişsel psikoloji*. Kitabevi.

Stanley, R. (2002). Anxiety and its Disorders—The Nature and Treatment of Anxiety and Panic David H. Barlow (Editor), The Guilford Press, New York, 2002. No. of pages: 704 pp., ISBN 1-57230-430-8. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 18(4), 193-194.

Şeker, B. D., Sirkeci, I., & Yüceşahin, M. M. (Eds.). (2015). *Göç ve uyum*. Transnational Press London.

Şenkal, İ. (2013). *Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları ve Bağlanma Biçiminin Depresyon ve Kaygı Belirtileri ile İlişkisinde Aleksitiminin Aracı Rolünün İncelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Tabakcı, N. (2008). *Kültürlerarası iletişim sürecinde alt-kültürde kimliğin oluşumu (Türkiye'deki Karaçay Topluluğu örneği)* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Tarhan, N. (2013). *Mutluluk psikolojisi: stresi mutluluğa dönüştürmek*. Timaş Yayınları.
- Taycan, O. (2006). Kutlu L., Çimen S. ve ark. Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerde depresyon ve tükenmişlik düzeylerinin sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7, 100-108.
- Tekeli, İ. (2008). *Göç ve ötesi* (Vol. 3). Tarih Vakfı.
- Topbaş, M. (2004). İnsanlığın büyük bir ayıbı: Çocuk istismarı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 3(4), 76-80.
- Töngel, Ş. (2011). Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Hastalarda Çocukluk Çağı İstismar ve İhmali ile Mizaç, Karakter Özellikleri ve Öfke Arasındaki İlişki (The Relationship between Childhood Abuse/Neglect and Temperament, Character Development, Anger in Psychiatry Outpatients). *Unpublished Doctorate Thesis, Gazi University, Medical Faculty, Department of Psychiatry, Ankara*.
- Turton, D. (2003). Conceptualising forced migration.
- Ünal, S., & Özcan, E. (2000). Depresyonda hazırlayıcı, ortaya çıkarıcı ve koruyucu etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(1), 41-48.
- United Nations. Department of Economic and Social Affairs. Population Division. (2018). *International migration 2018*. United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division.

- Wall, TN ve Hayes, JA (2000). Depresif müşterilerin sorunlarının nedenleri ve çözümlerine ilişkin sorumlulukları. *Rehberlik ve Gelişim Dergisi* , 78 (1), 81-86.
- Whisman, M. A., & Bruce, M. L. (1999). Marital dissatisfaction and incidence of major depressive episode in a community sample. *Journal of abnormal psychology*, 108(4), 674.
- Yalom, I.D. (1999). Grup Psikoterapisinin Teori ve Pratiği. (A. Tangör, Ö. Karaçam, Çev.). İstanbul: Kalcı Yayınevi.
- Yıldırım, V., Toros, F., Sungur, M. A., & Yılmaz, U. D. M. F.(2006) Majör Depresif Bozukluğu Olan Çocuk ve Ergenlerin Sosyodemografik Değişkenleri ve Rist Etmenleri.
- Yüceşahin, M. M., & Özgür, E. M. (2006a). Türkiye'nin güneydoğusunda nüfusun zorunlu yerinden oluşu: süreçler ve mekânsal örüntü. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 4(2), 15-35.
- Yüceşahin, M. M., & Özgür, E. M. (2006b). Dünden Bugüne Aile, Kent, Nüfus. *İstanbul: İletişim*.
- Yükseker, D. (2006). Yerinden edilme ve sosyal dışlanma: İstanbul ve Diyarbakır'da zorunlu göç mağdurlarının yaşadıkları sorunlar.
- Dilek Kurban ve diğ.,(2009) "Zorunlu Göç" İle Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın İnşası, İstanbul: TESEV, 216-233.
- Yalom, I.D.,Glick, I.D. (2006). *Depresyon Terapisi* (Y. Engin, Çev.). İstanbul.
- Yüksel, N. (2006). *Ruhsal hastalıklar*. Ankara: MN Medikal & Nobel.

EKLER

Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme Formu

Bu çalışma, K.K.T.C. Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı Yrd. Doç. Dr. Deniz ERGÜN danışmanlığında, Suriyeli Türkmen sığınmacıları, depresyon, bağlanma ve kültürlenme düzeylerinin incelenmesi amacı ile yapılacaktır. Bu çalışmada size bir demografik bilgi formu ve bir dizi ölçek sunduk. Demografik bilgi formu sizin yaş, cinsiyet gibi demografik özellikleriniz hakkındaki soruları içermektedir. Ölçekler ise; depresyon, bağlanma ve kültürlenme düzeylerini ölçmeye yöneliktir.

Araştırmada bireysel sonuçlar değil grup sonuçları değerlendirilecektir. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur. Verdiğiniz yanıtlar kesinlikle gizli kalacak, araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Sizlere sorulan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Soruları cevaplarken, hepsini okuyarak, boş bırakmadan cevaplandırmanız, samimi ve dürüst olmanız araştırma sonuçları için oldukça önemlidir ve araştırmanın güvenilir olmasına katkıda bulunacaktır. Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde ve görüşmelerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır.

Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikayet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı olan ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz (gultentzn@gmail.com telefon:0536 593 18 40). Araştırmaya katılmayı kabul etmeniz halinde, sizlere verilen bilgi formu ile ölçekleri doldurmanızı ve teslim etmenizi rica ediyorum.

Araştırmaya katılan kişiler araştırma hakkında doğru ve eksiksiz şekilde bilgilendirilecektir. Bu bilgilendirme sonunda araştırmaya katılmayı kabul eden kişilere uygulama yapılacaktır. Bu uygulama sırasında herhangi bir durumda

veya kısımda uygulamadan ayrılacakları katılımcılara belirtilmiştir. Araştırmaya katılım sadece gönüllülük esası ile gerçekleşmektedir. Katılımcılar uygulama yapan kişiden kesinlikle maddi bir karşılık elde etmeyecektir.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Yakın Doğu Üniversitesi

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

Gülten Tüzün

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Deniz Ergün

Lefkoşa

Ek 2. Aydınlatılmış Onam Formu

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülten Tüzün tarafından gerçekleştirilen bir çalışmadır. Bu araştırmanın amacı, Suriyeli Türkmen sığınmacıların depresyon, bağlanma ve kültürlenme düzeylerinin incelenmesidir.

Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Dilediğiniz zaman çalışmadan çekilme hakkına sahipsiniz.

Yanıtlarınızı içten, eksiksiz ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır. Telefon numaranız anketörün denetlemesi ve anketin uygulandığının belirlenmesi amacıyla istenmektedir.

Yardıminız için çok teşekkür ederim.

Ünvan: Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

İsim-Soyad: Gülten TÜZÜN

Yukardaki bilgileri ayrıntılı biçimde tümünü okudum ve anketin uygulanmasını onayladım.

İmza:

Telefon:

Ek 3. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

1-) Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2-) Yaşınız:

3) Doğum yeriniz.....

3-) Medeni Durumunuz :

() Evli () Bekar () Dul () Diğer

4-) Eğitim Durumunuz:

() Bir okul bitirmede () İlköğretim () Ortaokul () Lise () Lisans
ve üstü

5-) Çalışma Durumunuz:

() Çalışıyor () Çalışmıyor

6-) Gelir Düzeyiniz Nedir ?

() Düşük () Orta () Yüksek

7-) Çocuğunuz var mı?

Evet () Hayır ()

8-) Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz?

9-) Türkiye'de yaşamaktan mutlu musunuz ?

() Evet () Hayır

10-) Ülkenize geri dönmek ister misiniz ?

() Evet () Hayır

Ek 4. Beck Depresyon Envanteri

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, BUGÜN DÂHİL GEÇEN HAFTA içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

- 1- 0. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.
 1. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
 2. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
 3. O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.
- 2- 0. Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.
 1. Gelecek hakkında karamsarım.
 2. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
 3. Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.
- 3- 0. Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.
 1. Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
 2. Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
 3. Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.

Ek 5. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1_____	2_____	3_____	4_____	5_____	6_____	7_____
Beni hiç			Beni kısmen			Tamamıyla
tanımlamıyor			tanımlıyor			beni
tanımlıyor						

1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem.	1	2	3	4	5	6	7
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.	1	2	3	4	5	6	7
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	1	2	3	4	5	6	7

Ek 6. Kültürlenme Ölçeği

MADDE NO	ÖLÇEK MADDELERİ	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Anadilimi Türkçeden daha iyi yazıyorum	1	2	3	4	5
2	Hem anadilimde hem de Türkçede iyi yazıyorum	1	2	3	4	5
3	Zorunlu olmadıkça Türkçe konuşmuyorum	1	2	3	4	5

Ek 7. Ölçek İzinleri

Ölçekler (Measures in Turkish)

Bu sayfada yer alan ölçekler ODTÜ Psikoloji Bölümü İlişki Araştırma Laboratuvarı (Relationship Research Lab) kapsamında Prof. Dr. Nebi Sümer ve çalışma arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanan ve/ya geliştirilen ölçeklerdir. Ölçekler etik ilkelere uymak koşulu ile sadece bilimsel araştırmalarda kullanılabilir. **Ölçeklerin kullanımı için izin alınmasına gerek yoktur.** Söz konusu ölçeklerin klinik tanı koyma, psikolojik değerlendirme ve/ya eleman seçme vb. amaçlarla kullanılması hem bilimsel (psikometrik) hem de etik bakımdan uygun değildir. Kullanılmadan önce ölçeklerin geliştirildiği orijinal çalışmaların ve Türkiye örneklemi üzerinde yapılmış olan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının detaylı olarak incelenmesi gerekir. Bu sayfayı hazırlayan ve güncelleyen doktora öğrencimiz Gülbin Şengül-İnal'a çok teşekkür ederim.

Nebi Sümer

Önemli Not: Yetişkin bağlanma örüntülerini ölçmek amacıyla geliştirilen İlişkiler Ölçeği (İÖ) ve İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) bağlanma çalışmalarında artık pek kullanılmayan çok eski ölçüm araçlarıdır. Bunun yerine iki temel bağlanma boyutu düzeyinde ölçüm yapan Brennan, Clark ve Shaver'ın (1998) geliştirdiği Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri I (YİYE-I, Bkz. Sümer, 2006) veya Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin (YİYE-II, Bkz., Selçuk, Günaydin, Sümer ve Uysal (2005) incelenerek kullanılması tavsiye edilmektedir.

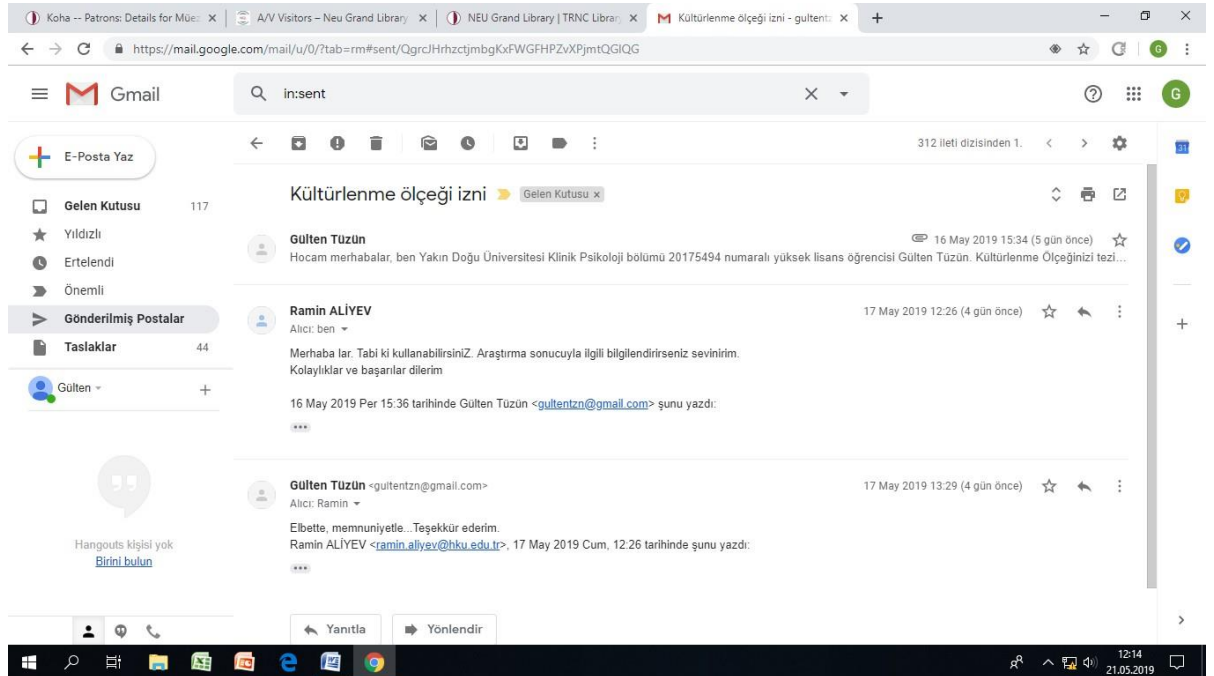
Arama

Son Yazılar

- Doğru Karar Neyin Bileşeni?
- Sosyal Psikolojinin Kurucusu Muzaffer Şerif'in Zengin Ama Buruk Öyküsü
- Kimler daha çok sözünüzü keser?
- Bunun adı 'saldırgan sürücülük'
- Mutlu Çocuk Yetiştirmenin 10 Yolu
- Anne Duyarlılığı ve Çocuklarda Bağlanma

Recent Posts

- The Latest Publications
- Edited Book: Close Relationships and Happiness across Cultures

Beck Depresyon Envanteri - gulten x

mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl=inbox/FMfcgwxGCGxJCJGmgdcRCKSaCrPKcdwXq

Postalarda arayın

Oluştur

Gelen Kutusu 117

Yıldızlı

Ertelenenler

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar 48

Kategoriler

Sosyal 187

Gülten +

Beck Depresyon Envanteri (Gelen Kutusu x)

449 ileti dizisinden 5.

Gulsen T. <gulsenturk@yahoo.com>
Alıcı: ben

9 Aralık Pzt 20:56 (2 gün önce)

Merhaba Gülten,

Beck Depresyon Envanteri'ni araştırma amaçlı olarak kullanmanızda benim açımdan bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak sizden önemli ricam, Ölçeğin başka kopyalarını değil; size gönderdiğim kopyasını ve ölçek formunun son sayfasındaki kaynakları da kullanmanızdır. Kaynakları ekte dijital ortamda gönderiyorum. Ayrıca, Envanterin orijinalinin Aaron Beck tarafından geliştirilmiş olduğu bilgisiyle gerekli referanslarının da çalışmanızda verilmesi gerekecektir. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Prof.Dr.Nesrin Hisli Şahin adına
Gülşen Hisli

3 Ek

BECK DEPRESYON ...

Beck Depresyon En...

Beck Depresyon En...

Hangouts kişisi yok
[Birini bulun](#)

TR 11:43 11.12.2019

İNTİHAL RAPORU

SURİYELİ TÜRKMEN SİĞİNMACILARIN DEPRESYON, BAĞLANMA VE KÜLTÜRLENME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ-Gülten Tüzün

ORJİNALLİK RAPORU

% 14	% 13	% 6	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
3	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	eytpe210.wikispaces.com İnternet Kaynağı	% 1
5	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
6	openaccess.hku.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	www.cadempsikoloji.com İnternet Kaynağı	<% 1
8	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1

ETİK KURUL RAPORU

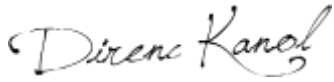
27.01.2020

Sayın Gülten Tüzün

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2020/557 proje numaralı ve **“Suriyeli Türkmen Sığınmacıların depresyon, bağlanma ve kültürlenme”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.